

KATOLIŠKI
GLAS

Leto I. - Štev. 11

Gorica - 13. aprila 1949 - Trst

Izhaja vsako sredo

Vprašanje slovenske
kulture med nami

Kultura naroda je nekaj tako živega in za narodovo življenje potrebnega, da brez nje pač ne moremo govoriti o samostojnosti in samoniklosti nekega naroda. Število Slovencev na Tržaškem in še v Italiji je tako, da gotovo oni sami ne morejo ustvarjati neke nove narodne kulture na teh ozemljih. Zato je naravno, da smo tudi tukajšnji Slovenci povezani s tradicijo in z vsem duhovnim bogastvom slovenskega naroda, z duhovnim bogastvom, ki je raslo in se razvilo v stoletjih našega narodnega obstanka.

Iz tega sledi najprej to, da je nemiselno govorjenje nekaterih tržaških Slovencev, da je slovenstvo v Trstu nekaj povsem samostojnega in da nima s celotnim slovenstvom ničesar skupnega. Nasprotno je res, da brez vsega duhovnega bogastva vseh Slovencev tržaškega slovenstva sploh ni. Brez slovenskega duha je lahko nekdo samo slovensko govoreči človek, ne pa Slovenec s slovensko dušo in s slovenskim življenjem.

Zato se noben Slovenec ne more odpovedati Prešernu, pa tudi ne Gregorčiču. Ne vem, kdo je tako nespameten, da bi zavračal skladatelja Vodopivca, ker je Primorec, priznaval pa bi Tomca, ker je Belokranjec. Samo zaslepljenec ali pa kratkovidnež more reči, da noče kitarja Goršeta, čeprav prizna celo zunanji svet njegovo umetnost, prizna pa na primer le Hlavatyja. Ni na svetu tako nezavednega naroda, ki bi kaj takega počel kot nekateri Slovenci. Ni na zemlji tako samoljubnih odgovornih posameznikov, ki dovoljujejo javno govoriti in pisati narodno nezavednim ljudem, da delijo in razdvajajo ter rušijo narodno zavest in narodno skupnost. Nasprotno vsak narod gleda, da si prisvoji, če le more tudi duhovne zklade drugih narodov, in jih okliče kot svojo lastnino, čeprav v resnici niso. Take primere na Korškem, ko Avstrijci pojo v nemščini slovensko narodno pesem in govore, da je to njihova lastnina. In podobno. Pri vseh zrelih narodih je ta težnja, da jih je čim več, da so fizično in

duhovno čim močnejši, da imajo čim več velikih duhovnih ustvarjalcev. Samo pri tržaških Slovencih je taka narodna nezavednost, da bi radi narod razdelili, da ne čutijo povezave s celotno slovensko kulturo in da danes (ko tega tujci samo čakajo!), govore javno o tako imenovanih beguncih.

V tem je velik nesmisel. Če priznavaš, da si tu na slovenski zemlji, če trdiš, da je ta svet slovenski, si nelogičen, če govoriš, da je Slovenec na tej zemlji begunec. Kdo pozna kje na svetu narod, ki bi kaj takega trdil. Italijani ne bodo trdili kaj takega zase niti takrat, ko so v Abesiniji. Celotno tam so oni doma. Ali pa Francozi!

Slovenska kultura na Tržaškem in v Italiji more torej rasti na osnovah celotne tisočletne slovenske kulture. Tako kot Italijani nimajo italijanske tržaške ali goriške kulture. Razčistimo pojme in ne plujmo Slovenci sami sebi v skledo! Kdor pa javno govori, naj dvakrat premisli, kaj govori.

V času po zadnji svetovni vojni je doživela slovenska kultura v osrčju Slovenije močan udarec. Politični red, ki je zavladal nad večino slovenskega naroda, hoče nekako sovjetizacijo naše kulture. Melodije v pesmi je po rusko zategnjena, pisatelj naj riše samo kolektivizacijo in naj poje slavospev komunistični ureditvi, slikar naj slika viseče talce in ogromna telesa s srpom in kladivom. Ves ta diktat hoče od umetnika izdajo slovenske tradicije in slovenske duše.

V tem trenutku je nastala velika potreba, da v svobodi slovenski umetnik gradi dalje na tradiciji slovenstva. Da ustvarja dalje tam, kjer je bil naravni razvoj nasilno pretrgan. Danes imajo Slovenci v svobodnem Trstu veliko dolžnost in veliko odgovornost pred zgodovino in bodočnostjo slovenske kulture. Slovenci za železno zaveso to tudi dobro vedo. Zavedimo se te velike resnice in velike odgovornosti tudi vsi resnični demokrati Slovenci v svobodi!

Razgled po svetu

Bivše italijanske kolonije

V političnem odboru Združenih narodov je britanski zastopnik Hector McNeil povedal britansko stališče, kako naj se uredi vprašanje bivših italijanskih kolonij. V Fezanu naj bi se nadaljevala francoska uprava, v Cirenajki britanska, Eritrejo bi razdelili na dvoje in dali Abesiniji tisti del, na katerem živijo koptski kristjani, Somalijo pa bi

upravljala Italija kot zaupnica Združenih narodov. Abesinski zastopnik je protestiral proti temu, da bi Italija dobila nazaj Eritrejo ali tudi samo del Eritreje.

Hudi boji v Grčiji

Grški uporniki so dobili ojačenja iz Albanije in Bolgarije in so močno napadli vladne čete v Gramoškem gorovju. Vladne

čete so se morale sprva malo umakniti, nato pa so prešle v protinapad. Balkanska komisija Združenih narodov se bo pripravila, če so omenjena ojačenja res prišla iz Albanije in Grčije. Grški uporniki so spremenili »vlado«, v katero so stopili tudi zastopniki Macedoncev.

Jugoslavija

Najrazličnejše govorce o Jugoslaviji se nadaljujejo. Vse kaže, da se na jugu nekaj pripravlja, toda nihče ne more točno reči kaj in kako. Moša Pijade je izjavil na beograjskem zborovanju obveznih delavcev za novi Beograd, da naj kominformisti ne računajo, da bi mogli zrušiti Titov režim drugače kot z vojaško silo.

Čistka v Bolgariji

V Bolgariji so zaprli podpredsednika vlade in važnega funkcionarja komunistične stranke Kostova ter okoli 300 njegovih prijateljev. Uradno so ga obtožili »nacionalizma«, nepokorščine komunistični stranki, razdiraštva in pa, da je skušal strmo glavit predsednika vlade Dimitrova ter celo njegovo vladu. Zaprli so ga na sovjetsko zahtevo. Nekomunistični komentariji pravijo, da ga je dala odstraniti Moskva, ker je hotel storiti isto kot Tito v Jugoslaviji.

Kardinal Mindszenty
pred OZN

Ko so 5. aprila začeli z drugim zasedanjem OZN, so dali na dnevni red tudi razpravo o procesu zoper kardinala Mindszentyja in zoper protestantske pastirje v Bolgariji. Avstralija in Bolivija sta vložili to zahtevo v pretres, češ da obe razpravi pomenita kršenje človečanskih pravic. Ruski in poljski zastopnik sta seveda zoper kaj takega najbolj energično protestirala. A zaman. Ostala sta v manjšini in plenarna seja Združenih narodov bo o obeh procesih razpravljala. Ne vemo pa, zakaj niso vključili tudi razprave o nadškofovi Stepincu, kot so sprva govorili. Morda mislijo, da se je v Zagrebu zgodila manjša krivica kakor v Budimpešti ali v Sofiji? Ali pa so mnenja, da Tita ne smejo dražiti, ker bi utegnil še komu koristiti? Če je temu tako, potem Tito še enkrat vleče za nos zapadni svet, kakor ga je že enkrat.

Vatikanska radijska postaja

Za zlato mašo sv. očeta so po vsem katoliškem svetu pobirali prispevke za povečanje vatkanske radijske postaje. Radi bi, da bi bila vatikanska postaja tako močna, da bi jo mogli slišati po vsem svetu, kot n. pr. londonsko ali moskovsko. Njega dni je bila ta postaja najboljša na svetu, saj jo je uredil sam Marconi. Danes pa so je mnoge druge prekosile. Zato je prav, da postane vatikanska radijska postaja zopet ena prvih na sve-

tu, čeprav so boljševiki protestirali zoper to, da bi imel Vatikan svojo radijsko oddajno

postajo, češ da nima zemeljske posesti, zato da tudi nima pravice do take postaje.

Iz življenja Cerkve

Kako je umrl škof Tomažič

Kot so tukajšnji časopisi poročali, je dne 26. febr. umrl mariborski škof dr. Ivan Tomažič. Tedaj se je vedelo le toliko, da je bil že dalj časa bolan zaradi možganske kapi, ki ga je zadela in mu ohromila del telesa. Listi v Sloveniji niso o njegovi smrti črnili niti besedice. Le v tedenskem seznamu umrlih so iz Maribora prinesli tudi ime nekega Ivana Tomažiča. Sedaj smo izvedeli nekaj več podrobnosti o njegovi smrti. Prinesel jih je list Osservatore Romano.

Pokojni škof je bil zvečer 26. febr. še čil in se je dalj časa pogovarjal z družino. Ponoči pa se je njegovo stanje nenadoma poslabšalo. Prevideli so ga še enkrat in mu podelili sv. maziljenje, nato je izdihnil.

Pogrebne svečanosti so izvršili v frančiškanski cerkvi. Prejšnje štiri dni so njegovo truplo izpostavili v škofijski kapeli, kamor ga je prišlo kropit velikanško število ljudstva, da vzame slovo od svojega nadpastirja, ki je z njim delil usodo najbitkejših let nemške okupacije, ko je ostal vsa leta vojne nekako konfiniran v svoji palači. Oblasti so se brez dvoma bale kake velike verske manifestacije, zato so v imenu verske svobode, ki vlada v FLRJ, prepovedale pogreb, ki se ni smel javno vršiti. Zato so vse molitve opravili v frančiškanski cerkvi, ki je bila ves čas neverjetno nabita z vernim ljudstvom. Tako so se verniki mariborske škofije poslovali od svojega škofa v upanju, da bo napočil dan, ko se mu bodo mogli dostojni oddolžiti za prepovedano spremljanje na pokopališču.

Kako je narod onstran pregrade navezan na svoje dušne pastirje in kako jih zna ceniti, je med drugim pokazal tudi pogreb pok. Jožefa Godniča, dekana v Dornbergu. Ieml je škofovski pogreb, saj se ga je udeležilo 36 duhovnikov in več tisoč ljudstva. Tako tam narod manifestira za vero svojih očetov, ker drugače ne more. OZNO pa seveda take reči grižejo in jih skuša preprečiti, kolikor ji je mogoče. — Tudi pok. mati g. msgr. Močnika je imela pri pogrebu zelo veliko udeležbo.

60 tisoč otrok pri papežu

Kakor v pravljici je bilo v Rimu za zlato mašo sv. očeta. V soboto 2. aprila je prišlo v Vatikan šestdeset tisoč otrok, dečkov in deklic iz ljudskih šol v Rimu, da se mu poklonijo in mu voščijo za njegovo zlato mašo. Zbrali so se na dvorišču »Belvedere«. Vsak otrok je pri-

nesel s seboj cvetlico, tako da je bilo celo velikansko dvorišče kakor bel in rdeč vrt. Ko se je prikazal sv. oče, mu je 60 tisoč cvetic mahalo v pozdrav in 60 tisoč mladih grl mu je klicalo: »Živel, papež!« Sv. oče se je otrokom lepo zahvalil in jim povedal par lepih nauk. Toda brez dvoma si bodo otroci od tega obiska pri sv. očetu najbolj zapomnili to, kar jih je čakalo zunaj pred vrati sv. Ane, ko so se vračali domov. Videli so dve velikanski gori maslenih hlebčkov. Na vsaki gori jih je bilo 30 tisoč in vsak otrok je dobil enega.

Iz Poljske

Naučno ministrstvo je razpustilo roditeljske svete in ukazalo nove volitve. V nove svete ne smejo voliti staršev, ki so meščanskega stanu ali sovražniki ljudstva, vlade in režima. Torej smejo priti vanje le čistokrvni komunisti.

V Lodzu so obsodili na 4 leta ječe duhovnika Jansona, ker je baje pridigal v režimu sovražnem duhu.

Pravda pa je objavila oster članek zoper krakovsko univerzo, ki je ena najstarejših v Evropi in na svetu. Očita ji, da je »gnezdo in središče najbolj slepe in divje reakcije«. Sodijo, da so zaradi tega dnevi krakovske univerze šteti.

Minister Volski je na svojo pest objavil pogoje, pod katerimi bi se lahko izvršila sprava med poljsko vlado in katol. cerkvijo. Poljski škofje niso za te pogoje nič vedeli in so vsled tega protestirali. Pričakujejo, da bodo na belo nedeljo prebrali skupen pastirski list vseh poljskih škofov.

Nezakonski otroci

V Italiji se rodi letno od sto otrok pet nezakonskih. Prvo mesto gre Rimu, kjer pride na sto otrok 12 nezakonskih, in potem Julijski Benečiji, kjer pride na sto otrok deset nezakonskih.

3.500.000 dol. za katoliške šole

V škofiji Los Angeles so nabrali tri milijone in pol dolarjev za nove katoliške šole, ker so dosedanje nezadostne za vedno večje število učencev. Število katoličanov namreč silno hitro raste. Leta 1938 jih je bilo v škofiji 300 tisoč, danes jih je že 700 tisoč.

Ura čiščenja za slovenske vernike

bo v goriški stolnici na Veliki četrtek od 11. ure zvečer do polnoči. — Pridite v velikem številu, vsaj eden iz vsake družine!

Odnos med fantom in dekletom

(Nadaljevanje)

Dušna različnost med odraslim moškim in žensko

Tu bo navedenih samo nekaj glavnih razlik. Vse od njih veljajo le v splošnem, kajti vzgoja, učenje, stanovsko delo, družabni krog, šport itd. jemlje lahko moškemu, še bolj pa ženski mnogo poudarka in značilnosti. I. Preden je Bog ustvaril Evo, je rekel: »Človeku ni dobro samemu biti. Naredimo mu torej pomočnico, njemu enako« (1 Moz 2, 18). Žena je torej pomočnica možu; a tudi sama zelo potrebuje moške opore.

Mož se želi razgovoriti o tem, kar ga zanima in navdušuje, skrbi in vznemirja. Želi si blagohotnega priznanja, v težavah pa sočutja. Ko mu ob ovirah upada pogum, bi rad imel koga, ki bi ga zopet opogumil in mu dvignil samozavest. Razgovoril bi se rad. V prijatelju ali stanovskem tovarišu mora večkrat videti le zavistneža ali vsaj brezbrizneža, ki se ne more ali pa noče poglobiti v njegovo stanje.

To pa možu lahko stori njegova žena. S krotko vdanim in modrim vedenjem in govorjenjem — le take prihajajo v poštev — ga obzirno opozori na napake, pomiri, ohrabri in vnovič navduši. Pogoj, da ji mož more in sme zaupati, je seveda preizkušena in brezpogojna molčljivost.

Moževi načrti dobijo šele potem celo življenjsko veljavnost in porabnost, ako jih premisli in predela duševnost plemenite ženske. Hladna moška stvarnost potrebuje ženskega osebnega blažilnega vpliva.

Prav tako in še bolj pa tudi ženska narava potrebuje moške opore. Kakor bršljan ob drevo, tako se ženska duševnost oprijemlje moške. Ako more žena svojega moža spoštovati in je mož do nje tovariško spoštljiv, potem ji njegovo vodstvo dobro dene. Sveta Elizabeta Turinška, ena od najbolj nežnih in duhovitih ženskih osebnosti, ki je bila sama plemenitost in dobrotljivost, si je za svetovalec in dušnega vodnika izbrala Konrada Marburškega, ki je bil utelješana moška doslednost in strogost.

(Dalje)

Socialna šola

Gospodarske dobrine proizvajajo narava, delo in kapital. Vsi omenjeni činitelji so za ustvarjanje dobrin potrebni, niso pa vsi iste narave.

Naravne dobrine so božji dar in so nekak njegov prispevek k ustvarjanju dobrin, ki jih potrebuje človek za zadostitev svojim potrebam. Bog pa je postavil človeka za gospodarja zemlje in vsega, kar je na njej ter v njej. Človek mora te naravne dobrine uporabljati in jih z delom pridobivati za življenje. Takih naravnih dobrin je dvoje vrst: nekatere so *potrošne* in služijo samo za enkratno uporabo — žito, kruh, pijača, itd., druge pa so *nepotrošne* ter služijo za večkratno uporabo, kot na primer raznovrstno orodje, blago in drugo. Razlika je vsakomur takoj jasna. Potrošno dobrino, n. pr. kruh z enkratno uporabo, potrošimo in ga ni več, nepotrošno dobrino, kot orodje, pa lahko večkrat uporabljamo in nam še vedno ostane, dokler se pač ne obrabi.

Človekov prispevek k ustvar-

janju dobrin je *delo*. Razlikujemo *ročno* in *umsko* delo. Z ročnim delom človek neposredno proizvaja dobrine za svoje telesno življenje, z umskim delom pa dobrine za telesno in duhovno življenje.

Bog je vsakemu človeku naložil dolžnost, da mora delati, iz tega pa seveda izhaja tudi pravica do dela. Te pravice ne smemo zamenjati s »svobodo dela« ali s »pravico imeti delo«.

»Svoboda dela« v zgodovinskem smislu pomeni tako socialno-gospodarsko ureditev, ki v smislu pretiranega liberalizma prepoveduje, da bi delavski sindikati ali država kakor koli posegali v delovne razmere in jih urejali, češ da to nasprotuje delavčevi osebnosti svobodi. To stališče nasprotuje krščanskim socialnim načelom, ki sta jih obravnila Leon XIII. v okrožnici *Rerum novarum* in Pij XI. v okrožnici *Quadragesimo anno*.

»Pravica imeti delo« pomeni, da bi smel vsak brezposelnemu zahtevati od države, da mu da delo in plačo. To bi bilo sicer idealno, ni pa vedno mogoče. Javna oblast je dolžna, da z vsemi svojimi sredstvi preprečuje brezposelnost in njene posledice, toda iz tega ne izhaja dolžnost, da bi neobhodno morala preskrbeti delo vsakemu brezposelnemu, kakor to res ni mogoče. Po drugi strani mora država gledati, da bodo imeli delavci tolikšne plače, da bodo lahko prispevali k raznovrstnim socialnim zavarovanjem za primer brezposelnosti, nezgode, bolezni, starosti itd., in bodo tako za vse življenje preskrbljeni.

Delo ni nekaka mehanična sila ali mrtvo blago, ki ga lahko poljubno kupuješ ali prodajaš na trgu. Delo je nekaj, kar spada k človeški osebi, je njegova last in moramo zato gledati v njem nekaj, kar človek nujno potrebuje za svoj obstoj. Delo torej ni navadno tržno blago.

Prisilno delo nasprotuje človekovemu dostojanstvu. Zato prisilno delo ne sme in ne more biti dovoljeno v rednih razmerah. Le v izrednih razmerah, če je treba na primer odstraniti kakšno veliko nesrečo ali storiti nekaj, kar neobhodno zahteva skupno dobro, je neke vrste obvezno delo začasno lahko dovoljeno in upravičeno. Toda tudi v tem položaju mora vsak posameznik ohraniti vse svoje osebne svoboščine. Moderno prisilno delo v nekaterih diktatorskih državah, ki je hujše od nekdanjega suženjstva, torej nikakor ni dovoljeno. Čim bolj je kaka država civilizirana, tem manj potrebe po obveznem delu ima. Neke vrste obveznost je na mestu takrat, kadar se kaka oseba ali sloj ali kako prebivalstvo dela sploh brani. Sicer pa razen v primeru sile, ko so javna dela potrebna, ni mesta za prisilno delo.

Čeprav so moderne tehnične in industrijske pridobitve čudovite ter hvalevredne, se je treba vendar ogibati takega načina zviševanja proizvodnje, ki nalaga posamezniku delo v vedno ponavljajočem se enakem ritmu, tako da postane stroj ali avtomat in počasi otopi, da sploh ni več sposoben za uporabljanje svojih človeških sposobnosti. V tem greši moderni kapitalizem.

(Dalje)

Tržaški Slovenci in Slovenke!
Ne pozabite na »Slovenski večer« Krščanske socialne zveze, ki bo v torek po Veliki noči v via Risorta. Pričetek ob 19. in četrt. Slišali boste lepo slovensko besedo.

Kulturni obzornik

Razstava Lojzeta Spacala

V tržaški galeriji Scorpione razstavlja svoja dela slikar Lojze Spacal. Lojze Spacal je bil rojen v Trstu leta 1907. Studiral je v Milanu in je razstavljal v vseh večjih italijanskih mestih in kulturnih središčih slovanskega sveta.

Slikar razstavlja 15 olj in številne monotipije. Po vsebini so njegova dela pokrajine iz Krasa in Istre, ljudje in delo, tihozitja in abstraktne kompozicije. Nekatera izmed del je Lojze Spacal razstavil na letošnji razstavi Quadriennale v Rimu.

Spacal se ni le približal sodobnim tokovom velike evropske umetnosti, ampak mirno lahko trdimo, da je v svojih delih odkril in rešil mislilsko tero novo slikarsko vprašanje.

V abstraktnih kompozicijah, ki ne upodabljajo nobenega določenege dejanja, ampak prikazujejo razpoloženo, ki je bližje glasbeni umetnosti, nam je pokazal, da zna zajeti v eno vito celoto risbo, barvo, kompozicijo in luč, in vse to mojstrsko podrediti razpoloženi. Ne moremo in nečemo trditi, da je ta oblika umetnosti edino pravilna, saj smo prepričani, da nemirni in svobodni človeški duh nikdar ne bo prenehal iskati novih izraznih sredstev — in slikarstvo je borba za izraz — vemo pa, da je Spacalova pot pot pozitivnega iskanja evropske umetnosti.

Njegova dela, predvsem monotipije pa tudi »Predjca« in »Perica«, so polna slovenskega razpoložena. Nekateri Spacalu to odrekajo. Mislimo, da se slovenstvo ne kaže v upodabljanju sovenskih političnih prvakov v narodnih nošah ali srčnih in zamreženih oknih na planinskih kočah Fizkulture zveze. Kdor ga išče tam, ga ne bo nikdar našel. O slovenskih impresionistih so tudi trdili, da so poln tuje učenosti, in o Prešernu isto. Danes pa smo oboje postavili na prvo mesto. Preprosta slika na panjski končnici, roža na skrinji in kmečka slika na steklo so polne slovenske mehote, otožnosti, vernosti in poštenosti. In Spacalova dela so temu blizu.

Kdor išče pri vreljih prvinske ljudske umetnosti, prav išče. Ljudska umetnost je namreč izraz narave kot kulture. In v tem je njena večna sila in njena splošno človeška vrednost.

K. S.

Mlada setev

Z velikim veseljem smo sprejeli prejšnji teden novo številko mladinske literarne revije »Mlada setev«. Urednik pojasnjuje, zakaj ni bilo ta-

ko dolgo nove številke s temi besedami: »Mlade setev« ni bilo tako dolgo zaradi novega tiskovnega zakona. Treba je bilo urediti mnogo formalnosti. Tako šele z marcem lahko nadaljujemo. Zdaj pa ima Setev vse pravice in vsa dovoljenja, da si utre pot povsod. Ni noben zakon, nedovoljen listič, ampak enako vredna revija z ostalimi pomembnimi tržaškimi listi. Zato mu korajžno odprite pot povsod!

Nova številka nas preseneča po resnosti, ki govori iz nje. Važni načelni članki so: Pertot: Naša pot, Jazbec: Slovenska dijaška zveza in Pismo mlademu prijatelju. Iz teh člankov spoznamo, da so se katoliški slovenski dijak organizirali v svojo dijaško zvezo in stopli že v stik z mednarodno Pax Romano. Ta mednarodna organizacija je izredno važna, saj poznajo njeno ime po vsem svetu in so v njej včlanjene narodne dijaške organizacije vseh narodov. Tako bodo torej ponesli naši dijak slovenske ime iz Trsta v mednarodni svet, e zato zasluži njihova organizacija vso podporo slovenske javnosti.

Ostalo gradivo je po večini literarnega in folklornega značaja. Med priobčenimi pesmimi so Danevove prav dobre. Od ostalih prispevkov pa je zelo dober Pomladanski zvonček. Zdi se, da je v pisateljici (učiteljica N. K.) precej literarnega daru in naj kar pridno nadaljuje. S to številko so pričele tudi Uganke in mreže. Prav gotovo bodo našli dijak in drugi v tem koticu mnogo zabave in razvedrila. Obenem pa si bodo bistrili duha in razgledovali po slovenskem obzorju, saj so uganke večinoma iz slovenskega literarnega območja. S tem, da prinaša list tudi poročila iz šol, je dokumentarčen in še bolj zanimiv. Med prispevki je važen tudi »Ti in knjiga«, ki ga je napisal profesor in znani pesnik Vinko Beličič. Ilustracije so prispevali: Aldo Danev, Tomaž Gorjanc in Jurij Slama. Posebno pozornost vzbuja Aldo Danev tudi kot slikar.

Mlado prizadevanje, ki ga vidimo v »Mladji setvi« je veliko in zato vsem toplo priporočamo, da delo za mladinsko revijo in za dijaško organizacijo podpro. Prepričani smo, da raste iz te mladine nova generacija tržaških Slovencev, ki bo utirala lepšo pot našemu narodu ob stiku Slovencev s sosedi.

Naročite »Mlado setev«! Starši, naročite list svojim otrokom, dijakom, naročite pa ga tudi vsi drugi! Pišite na naslov: »Mlada setev«, Trst, poštni predal št. 389.

Gospodarski listek

Živila in poljedelski proizvodi za Evropo od 3. aprila 1948 do 28. februarja 1949

Marshallov načrt

Krušne žitarice	Dol. 4.000.000
Maščobe in olja	" 2.000.000
Meso	" 100.000
Mlečni proizvodi	" 1.300.000
Sadje in zelenjava	" 200.000
Skupaj	Dol. 7.600.000

Industrija

Neželezne kovine in končni izdelki:	Dol. 100.000
Drugo industrijsko blago:	
Premog in goriva	Dol. 300.000
Kemični proizvodi etc.	" 100.000
Železo in jekleni proizv.	" 100.000
Razni proizvodi	" 400.000
Industrija skupaj	Dol. 1.000.000
Ind. predm. in živila	" 8.600.000
Oceanski prevozi	" 2.200.000

Širite naš list

Primorska - misijonska dežela

Versko življenje v Slov. Primorju, ki je bilo nekoč tako svetoče, je danes v razvalinah. Brezbožni komunizem ga načrtno in surovo uničuje. Rane, ki jih je komunizem zadal v teh kratkih letih verj na Primorskem, so tako globoke, da jih dolga desetletja ne bodo zacelila. Ker se versko življenje najlažje ocenjuje po številu in delu duhovnikov, omejimo se danes na ta problem. Na prvi pogled nam bo razvidno strašno opustošenje, ki je zazijalo v naši deželici. Mirovna pogodba je težko razkosala goriško nadškofijo. Od 220 duhovnikov jih je ostalo pod Gorico 75; pod jugoslovansko upravo je prešlo 140 duhovnikov, pod Svobodno tržaško ozemlje pa 5.

Leta 1942. je delovalo v goriški nadškofiji 280 duhovnikov, od katerih je bilo Slovencev 155. V omenjenih 140 duhovnikih, ki so prešle pod Jugoslavijo je leta 1942. delovalo 134 slovenskih duhovnikov. Poleg tega je imel slovenski del goriške nadškofije še krog 30 bogoslovcev ter krog 80

malosemeniščnikov.

In danes? — Danes nimajo v delu goriške nadškofije, ki je pod Jugoslavijo, niti enega malosemeniščnika. V Ljubljani je malenkostno število primorskih bogoslovcev. Število duhovnikov pa je padlo od 134 na 109. Ali od teh moramo odšteti: osem duhovnikov, ki so zaprti; druga dva mlada duhovnika, ki nimata dovolilnice vršitve duhovniškega poslanja; pet upokojenih duhovnikov, ki sploh ne morejo vršiti nikakega dela; šest zlatomašnikov, ki so tudi odslužili. Tako ostane 78 duhovnikov na 140 duhovnij!

Ni li obupno, da ima bovski dekanat, ki je imel prej po pet duhovnikov, danes le dva! Ni li žalostno, da ima kobarjski dekanat, ki je imel prej vsaj 12 duhovnikov, danes le štiri! Solkan, ki velja za središče Slov. Primorja in ki šteje najmanj 8.000 duš, ima sedaj le mladega kaplana.

Pa ko bi duhovnik smeli vsaj nemoteno delovati! Toda izrinjeni so iz javnega življenja, vrženi iz šol, zaznamovani kot ljudski sovražniki in zajedalci.

Slovenija, in z njo tudi Primorska, postajata pravi misijonski deželi, kjer bodo bolniki umirali brez sakramentov, otroci rasli brez krsta in verske vzgoje, zakonci živeli brez poročne blagoslova...

Najtežja nesreča, ki lahko zadene kako ljudstvo, je to, da se Bog umakne od njega s tem, da mu odvzame svoje duhovnike.

Papež Pij XII - Angelski Pastir

Ker se bliža sveto leto, ko se bodo procesije druga za drugo vrstile v Rim pred sv. očeta — Angelskega pastirja in ker se bodo verjetno v tem času poostriili napadi na sv. Cerkev, zlasti na steber njene edinstvi in nepremagljivosti, na sv. očeta Pija XII. in ker se sploh bližajo resni napadi na katoliško cerkev, bomo večkrat imeli priliko in potrebo govoriti o Petru, o živem Petru — Angelskem pastirju, o rimskem papežu, ki je steber Kristusove Cerkve.

Zato opozarjamo č. bogoslovce in č. duhovščino na »Sejavca«, kjer najdete na mnogih mestih govor o Cerkvi in o papežu zlasti pa v *enajstem snopiču* od str. 1623. dalje. Tu so životopisne črtice o Angelskem pastirju in o njegovem raznovrstnem delovanju za sv. Cerkev. Imamo v zalogi še vse snopiče razen prvega, ki je bil ves razprodan. Pomnoženo drugo izdajo prvega snopiča je fašistska vlada zaplenila, ne da bi bila navedla niti najmanjšega razloga, in nam povzročila veliko škodo. Tudi drugega snopiča je le malo izvodov več.

Č. bogoslovci dobe vseh 10 še polnih snopičev za 200 lir, č. duhovščina pa za 300 lir, več poštnina. Ves skupien je namenjen »Slovenskemu sirotišču sv. Družine« v Gorici.

Uprava »Sejavca«

VELIKONOČNA PRILOGA

Tisti čas so Marija Magdalena in Marija Jakobova in Saloma kupile dišav, da bi šle mazilit Jezusa. In prvi dan v tednu so prišle h grobu navsezgodaj, ko je sonce vzšlo. Govorile so med seboj: Kdo nam bo odvalil kamen od vhoda v grob? — Ko so se pa tja ozrle, so vidle, da je kamen odvaljen; bil je namreč silno velik. In stopile so v grob in zagledale mladeniča, sedečega na desni, ogrnjena z belim oblačilom, in so se prestrašile. On jim pa reče: Ne bojte se Jezusa iščete, Nazarečana, križanega; vstal je, ni ga tukaj. Glejte kraj, kamor so ga bili položili. Toda pojdite, povejte njegovim učencem in Petru, da pojde pred vami v Galilejo; tam ga boste videli, kakor vam je rekel.

Velikonočni evangelijski

VELIKA NOČ

*P*tice v gozdu tiho gostole — velika noč,
temne smreke se iz sna bude — velika noč.
Grate, lepe ko nevesta na poročni dan,
v vetru lahnem šepetaje govore — velika noč.
Sonce v mladem, mehkem jutru ko blesteči slap
ves svoj čar razliva čez gore — velika noč.
A v to čudo božje roke veličasten spev
k nebu dviga širom se zemlje — velika noč.
V nežnih melodijah se razlega vsepovsod,
in k vstajenju vabi iz temè — velika noč.
Razodeva v vsej svetosti bednin se ljudem
in smehljaj prinaša v njih gorje — velika noč.
O, da s svojim blagoslovom bi ko svetli žar
posijala v sleherni srce — velika noč.

Vesele in blagoslovljene praznike
Gospodovega vstajenja želita vsem
naročnikom, bralcem in prijateljem
našega lista

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

Čudež Gospodovega vstajenja

Nad vsemi besedami v naslovu našega velikonočnega članka se današnji verski odpadniki spotikajo. Beseda čudež jim je nerazumljiv pojem, Gospoda Jezusa so izločili iz šol in uradov, iz svojih knjig in spisov, vstajenje od mrtvih je po njih mnenju bajka. Dokazov za te svoje zablode nimajo drugih kot svoje po strasteh popolnoma pokvarjeno srce.

Mi, ki se držimo svoje krščanske vere, nismo videli ne Gospoda, ne Njegovega vstajenja, a s sv. Pavlem globoko iz srca trdimo: Vem, komu sem veroval. V potrdilo naše vere imamo svete evangelijske, zgodovinske knjige, ki so jih spisali sveti možje, ki so vsi Gospoda videli, z Njim tri leta hodili križem Palestine, bili priče vseh Njegovih govorov in čudežnih od krsta v Jordanu do vnebohoda z Olske gore. Bili so možje brez zvijačnosti, katerim Gospod za njih pričevanje o Njem ni ponudil mehkih ministrskih sedežev, ampak jim je napovedal preganjanje, trpljenje in mučniško smrt.

Ti možje so nam popisali Gospodovo življenje, a poleg Njegovega trpljenja in sramotne smrti na križu tudi Njegovo vstajenje na velikonočno jutro. Odkritosrčno se v evangelijskih obtožujejo, da tudi oni sami v začetku niso mogli verjeti v vstajenje, da so se ustrašili, ko je Gospod častiljiv in poveljčan stopil med nje, da je Tomaž hotel celo videti in se dotakniti Njegovih ran, preden je od svoje neverne trme klonil kolena pred Njim in priznal: Moj Gospod in moj Bog!

Dejstvo Gospodovega vstajenja so nato vsepovsod oznanjevali — ne za plačilo v denarju ali v časti, ampak za ceno nedopovedljivega truda, preganjanja in mučeništva. Savel — poznejši Pavel, ki Jezusa ni

prej poznal, ki je njegove učence sovražil, preganjal, lovil, zapiral, nam piše po svoji spreobrnitvi pred Damaskom (1. Kor. 15,8): »Nazadnje za vsemi (apostoli) pa se je kakor negodniku prikazal tudi meni. Kajti... nisem vreden, da se imenujem apostol, ker sem preganjal Cerkev božjo. Po milosti božji pa sem to, kar sem.«

Ta Pavel piše o Gospodovem vstajenju: »da je Kristus za naše grehe umrl, kakor je v pismih; in da je bil pokopan in da je tretji dan vstal, kakor je v pismih; in da se je prikazal več ko pet sto bratom naenkrat, izmed katerih je še zdaj večina živih, nekateri pa so zaspali (umrli).« (1. Kor. 15,3).

Ali se je Pavel lagal? Vse to je bilo bralcem Pavlovih pism lahko ugotoviti, ker so priče Jezusovega vstajenja še živele.

Kristjani imamo toliko nepoprečnih dokazov za čudež Gospodovega vstajenja, da lahko mirno trdimo: Vem, komu sem veroval. Še bolj nas potrjuje v veri dejstvo, da je Gospod svoje vstajenje sam napovedal: »Sin človekov bo izdan ljudem v roke in ga bodo umorili in tretji dan bo vstal.« (Mat. 17,23); On se je ponovno na

svoje vstajenje skliceval kot na najočividnejše znamenje svojega božjega poslanstva, ko je govoril o preroku Jonu (Mat. 12,40).

Zato kristjani z vso gotovostjo lahko ponovimo za sv. Pavlom (1. Kor. 15,14,20): »Če pa Kristus ni vstal, potem je prazno naše oznanjevanje, prazna tudi vaša vera... Toda Kristus je vstal od mrtvih, prvi izmed umrlih.«

Vsled te gotovosti nam kristjanom naša vera ni prazna in beseda čudež ni nerazumljiv pojem, Gospod Jezus ni pregnan iz naše srede, ampak je v naših srcih in v naših besedah. Sin božji, vstajenje nam ni bajka, temveč zgodovinsko dejstvo, ki nam daje poročilo tudi našega bodočega vstajenja. »Kakor v Adamu vsi umirajo, tako bodo tudi v Kristusu vsi oživel... Kot prvi Kristus, potem, kateri bodo Kristusovi ob njegovem prihodu.« (1. Kor. 15, 22,23).

Zato naše verno ljudstvo, tu in onstran meje, sredi vsega trpljenja današnjih dni z veseljem praznuje sveto Veliko noč, ker ga ta praznik spominja na najtolajšivejšo resnico, da zloba verskih odpadnikov, ki so prišli na vladno krmilo, nima moči nad Gospodom in nad onimi, ki ostanejo Gospodu do smrti zvesti.

Zveličar naš je vstal iz groba vesel prepevaj, o kristjan! Premagana je vsa hudoba, rešenja tvojega je dan.

PO KRIŽU V ŽIVLJENJE

Nositi križ, to je težka beseda, ki je ljudje ne slišimo radi. Dokler le mogoče se upiramo z rokami in nogami. Zlasti v naših dneh ne mara nihče ničesar slišati o križu. Saj smo si postavili za najvažnejšo nalogo, da s kulturo in vsestranskim napredkom odpravimo čim več trpljenja in gorja s sveta. A kaj smo dosegli s takim križem odvrtnim in sovražnim mišljenjem? Pretresljiva je sodba božja, ki se razgrinja nad današnjim rodом in nad sijajni-

mi, a brezbožnimi načrti vsepovsodnega izboljšanja. Pred nami je grozotno dejstvo, da ni bilo nad ljudmi še nikdar toliko gorja, bede in trpljenja. Še nikdar ni bilo v kratkem poldesetletju v sebični zaslepljenosti pomorjenih toliko milijonov ljudi kot v naših časih. Še nikdar ni bila množica delovnega ljudstva tako prisiljena v težko vsakdanje suženjsko delo, ali pa, kar je še huje, v brezupno brezposelnost, ko danes. Še nikdar se niso čutili ljudje bolj

izpostavljeni negotovi in nevarnosti polni bodočnosti kot mi. Vse to brezmejno gorje se danes še pokriva z modernimi frazami. V resnici pa vse današnje doživljanje ni drugega nego strašen križ, milijonski križ, ki še nikdar v tolikem obsegu in toliki splošnosti ni ležal na človeških ramah. Ogromna, neskončna je procesija s križem obloženih, ki nosijo svoje breme s stisnjenimi pestmi, s škripajočimi zobmi, topoli ali v onemogli jezi — ker manjka smisla za žrtve in ljubezni do križa, ki je vernim kristjanom v preteklih krščanskih stoletjih lajšala bedo tudi v najhujših dneh. Človeštvo je preneslo že velikansko mero gorja in trpljenja. Pa celo pogani so prenašali neizogibne preizkušnje večinoma v vdanoosti pred nepojmljivimi sklepi višjega bitja in le-ta jim je ožarjala trpljenje s sijem vernosti. Med krščanskimi rodovi v preteklosti pa so bili mnogi v vseh stoletjih kar navdušeni, od ljubezni do trpečega Kristusa prešinjani nosilci križa. Njih bolesti polno življenje je bilo bolj podobno zmagoslavnemu sprevodu nego križevemu potu.

Nezaslišana je bila novica, ki jo je prinesel Kristus s svojo blagovestjo v svet: vesela, nadzemskega cilja gotova, zavestna ljubezen do križa. Kristus ni s svojo božjo močjo odzvel trpljenja z zemlje, ker je le-to v sedanjem, od greha razdejanem svetu najvažnejši in najuspešnejši vzgojitelj in voditelj k Bogu. Dokler bo na zemlji greh, mora biti tudi bolečina in trpljenje, ker se sicer ljudje ne zavemo svoje krivde in se naše srce ne more odtrgati od objema te pisane zemlje. Kristus nas je učil križ ljubiti kot kažipot k Bogu. Ljubezen do križa je bistveni znak Kristusovih učencev. »Kdor hoče za menoj, naj zataji sam sebe, vzame svoj križ na rame in hodi za menoj.« Naj žalostni časi nosijo s seboj gorja veliko ali malo — verni človek naj objame križ in ga nosi za svojim Gospodom in Učenikom. Sleherni človek do-

živi na poti skozi solzno dolino v sebi in zunaj sebe toliko trpkega in boleznega, da mu nikdar ne zmanjka prilike, vaditi se v ljubezni do križa. Tudi v naših dneh se razpozna pravi Jezusov učenec po tem, kako nosi križ življenja. Do častnega naziva »kristjan« nima pravice, kdor samo govori »Gospod! Gospod!«, kdor se le z besedo priznava h Kristusu, marveč kdor izpolni voljo nebeškega Očeta, ki se razodeva tudi v neprijetnostih in težavah življenja in zlasti še v bolestinah preizkušnjah. Le-ta je vreden naslednik Onega, ki je sprejel nase križ siromašnega življenja in mukepolne smrti ter ga v veseli požrtvovalni ljubezni nosil do najbridkejšega konca.

Tolika ljubezen do križa pa ima le smisel, ako verujemo v vstajenje. Sleherni stvar se po svojem notranjem bistvu upira smrti in mučenju. Zato ne smemo zahtevati od nobenega mislečega bitja tolike žrtve, ako mu obenem ne damo upanja in prepričanja na veliko plačilo v onostranskem življenju. Samo visoke in sebične fraze so, ako govorimo ljudem, kako naj se žrtvujejo v vsakdanjem delu, v potrpljivem prenašanju gorja in razmer, kako naj bodo pripravljeni dati vsak čas celo svoje življenje — ako sami ne verujemo v vstajenje mrtvih. Vprav to je najgloblja žaloigra današnjega človeštva, ki je nad njim toliko gorja in trpljenja in od katerega se milijonkrat zahteva žrtev življenja, da človeštvo nima več vere v vstajenje in povračilo.

Vesela, dvigajoča aleluja nam že davno ni bila tako brdko potrebna kot zdaj. Nikdar nismo mi vsi bolj potrebovali vernega pogleda na zmagoslavnega premagavca človeške grešnosti in zlobe, na zmagavca čez smrt in pekel nego danes, ko nas prevzemajo resne skrbi, če bo sploh še kdaj mogoče zlomiti razdivjanega duha zlobe, ki si je postavil gospodstvo s silo, sovraštvom in lažjo ter ogroža vse, kar je resničnega, blagega, svetega. Premnogi so danes vsi razočarani in brez upanja kot učenci na veliki petek. Upali so v obnovitev dobrega duha v človeštvu, pa so videli svoje sanje docela uničene. A pogum! Ni še konec vseh dni! Kaj vemo, če ne vodi Bog sveta vprav skozi to globoko trpljenje in skozi ogabnost tolike revščine in hinavščine k višjemu spoznanju, k čistejšemu mišljenju, k dostojnejšim načelom!

Odkar je Kristus vstal, nima mo pravice dvomiti nad zmagoslavnim resnico in pravice, četudi nas zagrinjajo najtemnejši valovi laži, nasilja, sebičnosti. Ohranimo mir srca in obnovimo v velikonočnih dneh zaupanje v zmagavo dobrega!

L. Š.

VELIKONOČNA

„...ki je od mrtvih ostal o nebeško slavo..“

Čo Jagnje, ki dolgè sveta odjemlje,
ki večni Bog je, ne le človek zemlje,
peinaša odpuščenje nam in spravo.

Smert in žioljenje težki boj sta bila -
On, ki na Golgoti je s križem hodil
in ki z Očetom bo človeštvo sodil,
ostal bo o vek nepremagljiva sila.

Ti, ki meličem ovenil si žioljenje,
Ti, ki si dušam našim očečenje,
poslušaj o težki uci množic glas:

Gospod, Ti skrajšaj naših dni tepljenje,
o, daj dočkati še nam vstajenje,
da Te hvalili bomo o večni čas.

Velikonočno veselje

Cerkev upa, da smo se za Veliko noč že vsi prenovili v sveti pokori in pri mizi Gospodovi; zato dá duška samo veselju in zopet veselju nad dvojnimi vstajenjem, Kristusovim po telesu in našim po duhu: — To je dan, ki ga je Gospod naredil! zavriska v Stopinjski molitvi: radujmo in veselimo se v njem! Slavite Gospoda, ker je dober, ker vekomaj traja njegovo usmiljenje, aleluja, aleluja! — Toda ena vriskajoča pesem ni dovolj za tako mero veselja. Za to prvo pesmijo, ki je vzeta iz psalmov, zapoje Cerkev, vsa blažena, še drugo pesem, ki jo je zložil sloveči pevec, zgodovinar in glasbenik Wipo, duhovnik na dvoru nemških cesarjev Konrada II. in Henrika III.:

Velikonočnemu Jagnetu naj glasno
vsí kristjani slavo pojó!
Jagnje je ovce rešilo,
Kristus nedolžni je dal Očetu
za grešnike zadostilo...

Vemo, da je Kristus
od mrtvih vstal zares.
Ti se nas usmili,
zmagoslavni Kralj nebes —
Amen, aleluja!

Komu bi ne bilo toplo pri duši, komu ne bi solza radosti silila v oko, ko sliši na Veliko nedeljo pri sv. maši Cerkev tako vriskati, tako rajati! Zlasti še, ker je vse to veselje tako trdno in neizpodbitno utemeljeno. Naj si prizadevajo sovražniki sv. vere, kar si hočejo, da bi vstajenje Gospodovo utajili — zastoj je: svete knjige, ki nad njihovo zanesljivostjo ni nobenega dvoma, nam dajejo trdno pričanje o tej veliki resnici. V Evangeliju pri sv. maši na Veliko nedeljo nam pripoveduje dogodek sv. Marka. Sveti marko je bil učenec Petrov in je zapisal to, kar je od njega slišal. Tako nam torej pravzaprav govori na Veliko nedeljo o največjem dogodku sam apostol — prvak, na katerega je, kakor na

nerazkrušno skalo, postavljena sv. Cerkev. Kdo bo dejal, da je v tem sporočilu le senca laži ali zmote? — Prav poseben vzrok veselja za sv. Cerkev je pa ta, da je vstajenje Gospodovo delo tiste velike božje moči, v kateri bo Bog sodil in uničil vso lažnivost in zlobo sovražnikov Kristusovih in Cerkve. Ta misel je izražena v Darovanju svete maše z besedami 75. psalma: Zemlja se je stresla in spet pomirila, ko se je k sodbi dvignil Bog, aleluja. —

Tako kipi srce Cerkve od velikonočne radosti skozi vso službo božjo na Veliko nedeljo. Zlasti silno privre na dan še v Predglasju. — Spodobi se in pravično je — poje le-tu Cerkev —, primerno in zveličavno, da tebe, Gospod, vsak čas, posebno pa ta dan bolj slovesno hvalimo, ko je darovano naše velikonočno Jagnje, Kristus. Zakaj on je pravo Jagnje, ki je odvzelo grehe sveta, ki je uničilo s svojo smrtjo našo smrt in nam vrnilo s svojim vstajenjem življenje. In zatorej z angeli in nadangeli, s prestoli in gospodstvi ter za vso množico nebeških zborov prepevamo hvalnico tvojega veličastva brez konca, slaveč: Svet, svet, svet si ti, o Gospod, Bog vojnih čet. Polna so nebesa in zemlja tvoje slave. Hozana na višavah! Blagoslovljen ki pride v imenu Gospodovem! Hozana na višavah! — In vse do konca presv. daritve veselje ne utihne. V svečanem aleluja se razodeva po sv. obhajilu, in še ko Cerkev vernike od službe božje odpusti, dostavi svojemu navadnemu: lte, missa est — dvakratni veseli aleluja, aleluja, kakor za opomin, naj kristjani velikonočno veselje ponese iz cerkve domov, v svoje družine in ga ohranijo. A kako ga bomo ohranili? Če bomo ohranili svoje dušno vstajenje, tisto novo življenje, ki smo ga z velikonočno spovedjo in sv. obhajilom spet začeli.

delil, da bi se v svetih velikonočnih praznikih vžgale v nas svete želje po nebesih. Nato blagoslovi še petero kadijnih zrn, s katerimi pozneje diakon v spomin na petero ran vstalega Zveličarja okrasj velikonočno svečo.

Ko duhovnik konča z blagoslovom kadijnih zrn, si diakon nadene belo dalmatiko, oblačilo radosti, in vzame v roke triroglati svečnik. Medtem se v cerkvi vsa svetila pogase v znamenje, da je stara zaveza prenehala. V slovesni procesiji prihaja sedaj počasi v cerkev nova luč, luč sveta, Kristus. Ko diakon od novega ognja prižge na triroglatem svečniku prvo svečo, poklekne in glasno zapoje: »Luč Kristusova (Lumen Christi).« Odgovor se glasi: »Bogu hvala (Deo gratias)!« Po kratkem premoru prižge diakon drugo svečo, poklekne ter z višjim glasom prav tako zapoje. Sledi isti odgovor. Nato diakon prižge še tretjo svečo in s še višjim glasom oznanj luč Kristusovo. Odgovor se glasi kakor prej. Medtem procesija s križem in novo lučjo prispe do glavnega oltarja. Sedaj diakon, ki je danes glasnik velike noči, glasnik Kristusovega vstajenja in velikonočnega zmagoslavja, med križem in velikonočno svečo stoji prične peti veličastno velikonočno hvalnico »Vzraduj se« (Exsultet), hvalnico, ki je tako po pesniški vznesenosti kot pevski ubranosti eden najlepših biserov katoliškega bogoslužja, bogoslužnih spevov. To hvalnico, ki tako čudovito lepo opeva veličino in skrivnost svete noči vstajenja in delo našega odrešenja, si vsekakor moramo ogledati v celoti. Ta velikonočna hvalnica (Paschale praeconium) se glasi takole:

»Vzraduj se, truma angelov v nebesih, vzradujte se, božje skrivnosti, in ob zmagi tolikšnega Kralja zadoni, tromba rešenja. Vzraduj se tudi, zemlja, ožarjena s tolikim sijajem, ter v blesteči svetlobi večnega Kralja začuti, da je po vsem svetu prešla tema. Veseli se tudi, mati Cerkev, ki blestiš v krasoti tolike luči, in to svetišče naj odmeva v mogočnih spevih ljudstva. Zatorej tudi vi, predragi bratje, ki ste priče tako čudovitemu sijaju te svete luči, z menoj vred kličite, prosim, usmiljenje vsemogočnega Boga. Naj me on, ki me je ne po mojih zaslugah milostno pridružil številu levitov, obda s sijajem svoje luči in mi nakloni, da od pojem hvalnico tej sveči. Po Gospodu našem Jezusu Kristusu, Tvojemu Sinu, ki z njim živi in kraljuje v edinstvi Sv. Duha, Bog na vse veke vekov.

Amen.
Gospod z vami.
In s tvojim duhom.
Kvišku srca.
Imamo jih pri Gospodu.
Zahvalimo se Gospodu, našemu Bogu.
Spodobi se in pravično je.

Res se spodobi in je pravično, iz vsega srca in vse duše z radostnim spevom slaviti nevidnega Boga, vsemogočnega Očeta in njegovega edinorojenega Sina, Našega Gospoda Jezusa Kristusa, ki je za nas večnemu Očetu poplačal Adamov dolg ter z drago krvjo izbrisal zadolžnico starodavne krivde. To so namreč oni velikonočni prazniki, ko se je zaklalo pravo Jagnje, čigar kri posvečuje vernikom podboje. To je noč, v kateri si iz Egipta prve izpeljal naše očete, Izraelove sinove, in jim dal, da so po suhi poti šli skozj Rdeče morje. To je torej noč, ki je s svetlobo ognjenega stebra pregnala temo greha. To je noč, ki danes po vesoljnem svetu vse, kateri verujejo v Kristusa, trga od svetne popačene nonosti in iz grešne teme, jih vrača milosti ter pridružuje občestvu svetih. To je noč, v kateri je Kristus zdrobil spono smrti ter kot Zmagovalec prišel iz groba. Zakaj nič bi nam ne pomagalo naše rojstvo, če bi nam ne prišlo na pomoč odrešenje. O čudovito je do nas Tvoje blago usmiljenje! O neprecenljiva mi-

loba ljubezni, ki si žrtvovala Sina, da bi rešila sužnja. O zares potrebni greh Adamov, ki ga je izbrisala smrt Kristusova. O srečna krivda, ki je zaslužila takega in tolikega Odrešenika! O zares blažena noč, kateri edino je bilo dano vedeti za čas in uro, ko je Kristus vstal iz groba! To je noč, o kateri je pisano: »In noč bo svetla kakor dan: in noč mi bo svetila v mojem veselju.« Zatorej ta posvečena noč odganja zlo, izmiva grehe, vrača padlim nedolžnost in žalostnim veselje. Odganja sovraštvo, ustvarja slogo in uklanja oblastnost.

(Sedaj diakon v obliki križa vtakne v velikonočno svečo petero kadijnih zrn. Kaj pomeni to, bomo čuli kasneje.)

»V tej milostni noči torej, sprejmi, sveti Oče, večerno daritev tega kadila, ki Ti jo ob tem slovesnem darovanju sveče po rokah služabnikov od dela čebel prinaša sveta Cerkev. Toda že smo slišali hvalnico o tem voščencem stebri, ki ga v božjo čast prižiga žarni ogenj.« (Pri teh besedah diakon prižge veliko velikonočno svečo s plamenom od ene onih treh sveč na triroglatem svečniku.)

Čeprav se je le-ta (ogenj) razdelil v plamene, vendar zaradi tega, ker je drugim oddal luč, ne trpi škode. Živi namreč od topečega se voska, ki ga je proizvedla delavna čebela.

(Sedaj se od velike velikonočne sveče prižge večna luč in druga svetila v cerkvi.)

»O zares blažena noč, ki je izropala Egiptčane, obogatila Hebrejce, noč, v kateri se z zemeljskimi rečmi združujejo nebeške, s človeškimi božje. Prosimo Te torej, Gospod, naj ta sveča, ki je v čast Tvojemu imenu posvečena, da prežene temo

te noči, traja brez pojemanja. Naj bo sprejeta kot prijetno dišeč vonj in naj se združi z lučmi nebesnih višav. Z njenimi plameni naj se sreča svetla danica, ona danica, pravim, ki ne pozna zatona, ona danica, ki se je vrnila iz groba ter človeškemu rodu jasno zasvetila. Prosimo Te torej, Gospod, podeli nam v tem velikonočnem veselju mirne čase ter nas svoje služabnike in vso duhovščino in pobožno ljudstvo skupaj z našim svetim očetom Pijem XII. in našim nadškofom Karlom v vednem varstvu milostno vladaj, vodi in ohranjaj. Po istem Gospodu našem Jezusu Kristusu, ki s Teboj živi in kraljuje v edinstvi Sv. Duha, Bog na vse veke vekov.« — Amen.

To je slavospev sveti noči vstajenja, slavospev novi luči — Kristusu, ki ga nam odslej tja do vnebohoda predstavlja velikonočna sveča. Prav ob tem veličastnem velikonočnem spevu pa nam sveta Cerkev skrivnostno uprizoni Gospodovo vstajenje. Kakor Kristus v grobu tako je tudi velikonočna sveča sploščka brez življenja. Toda med diakonovo slovesno pesmijo se v mrtvo telo velikonočne sveče, v petero vdolbin (v petero ran) vtisne petero kadijnih zrn, in duša Kristusova se v podobi velikonočnega ognja, ki se z njim prižge velikonočna sveča, zopet združi z mrtvim telesom. Tako nazorno, v simbolih skrivnostno doživimo vstajenje Kristusovo. Blesk vstalega Kristusa se naglo z žarno svetlobo velikonočne sveče in nestetih od nje prižganih svetil radostno razlije po cerkvi med krščansko občestvo.

Ko tako skrivnostno doživimo vstajenje Kristusovo, pa se prične drugo vstajenje, duhovno vstajenje katchumenov v vodi svetega krsta.

Trojno vstajenje

Trije so dnevi vstajenja. — Dnevi, ki prekose vse dni stoletij na vrednosti in pomenu. Prvi je dan, ko je človek po besedi vsemogočnega Stvarnika vstal iz zemlje v življenje, drugi je velikonočni dan, ko je Kristus vstal iz groba v odrešenje človeštva in znamenje svojega božanstva, in tretji dan bo oni zadnji dan, ko bodo mrtvi vseh časov in vekov zaslišali trombo sodbe božje in se bodo zbrali, eni na desni, drugi na levi pravičnega sodnika — Boga.

Na dan stvarjenja je vstal iz zemlje kralj vesoljstva in sveta — človek. Adam — bitje, tako popolno in tako lepo. Polno lepote na duši in telesu, polno milosti, polno telesne in duševne neumrjčnosti. — Tega bitja danes ni več. Padel je Adam s svojega kraljevega prestola. Človek, ki živi danes, je le še podoba pohabljenca v primeri z onim prvim človekom, ki je bil v prvi milosti pri Bogu. Kakor veličasten orel je še, toda strte so mu sedaj peruti. Kakor morski ptič je, oni galeb. Saj smo ga videli, ko smo se vozili po morju. V e n o m e r j e letal za ladjo. Pa se je dvignil, da hoče leteti proti soncu, v istem hipu pa je že padel zopet k tlom za koščkom kruha, ki smo mu ga vrgli s parnika. To je podoba človeka. Žeja ga za onimi ustmi, ki so mu udihlila neumrjočo dušo, za ustmi Stvarnika; lačen je besede božje, pa si vendar teši žejo in lakoto vedno le z minljivimi stvarmi te zemlje. Išče, kje bi našel luč in resnico, živi pa tako, kakor da bi je sploh ne bilo. Z obema rokama bi rad nekam splaval, pa pade truden nazaj v prah, iz katerega je bil vzeti... Ni je več sreče, ki jo je užival v prvem raju na dan stvarjenja.

Pa se mu je vrnil tudi ta raj na velikonočno nedeljo, ko je vstal Križani iz groba. Da, ne samo vrnil se mu je raj, tudi sveta zaveza med Bogom in človekom je bila znova sklenjena. Sklenjena po milosti. Odkar je Sin človekov vzel na svoje rame naše velike bridkosti, predvsem trpljenje in smrt, odkar je šel Sin božji po najtežjih potih solzne doline, je vstal človeštvu novi Adam, ki je premagal greh, trpljenje in smrt. Adam, ki je bil človek in Bog obenem in tako visok nad prvim Adamom, kakor je visoko nebo nad zemljo. S tem novim Adamom — Kristusom postati eno, to je naša zemljiska naloga. Pot k temu našemu namenu pa je samo Evharistija. Evharistija z vsemi svojimi milostmi in duhovnimi dobrinami. — Postati eno s Kristusom po evharističnem življenju, to se pravi biti pravi kristjan, biti katoliški kristjan. Čim bolj ljudje spoznajo to jedro krščanstva, tem večje bo število pravih katoličanov. S Kristusom pa postanejo eno samo oni, ki jim velikonočno obhajilo ni samo krščanska, in morda še samo družvena dolžnost, temveč veselje. Vstajenje, nedeljska služba božja in sveto obhajilo, to je vez, ki nas edini s Kristusom.

In tretji dan vstajenja bo dan vseh živih. Na ta dan bo vstal človek zaznamovan z znamenjem večnosti. Dan vseh živih bo dan obsodbe ali dan plačila. Takrat bo Bog sejal svet. Takrat se bo pokazalo, koliko je bilo pravih kristjanov od dneva jeruzalemske Velike noči sem, in pokazalo se bo, koliko je bilo v življenju Kristusa v naših srcih. Ali smo bili kristjani ali ne. O, kdor je bil v življenju eno s Kristusom po Evharistiji, kdor

Velikonočna sveča

Hram božji je še zavil v mrak zgodnjega velikosobotnega jutra. (Nekoč je bilo to v večernem mraku velike sobote!) Duhovnik, obdan od bogoslužnega spremstva, pred cerkvijo ukreše iz kamna iskro in začetj ogenj. Kakor Cerkev vse reči, ki jih uporablja pri službi božji, vse

lej blagoslavlja, tako si tudi za bogoslužje velike sobote — nekoč za nočno službo božjo! — luč blagoslovji. Seveda nam ta ogenj, luč iz kamna, more pomeniti tudi Kristusa, ki je vstal iz kamenitega groba. Pri blagoslovitvi novega ognja prosj duhovnik, naj bi nam Gospod Bog po-

je živel in delal z njim, ta bo lahko brez skrbi prišel pred Boga. Kdor je s Kristusom trpel, s Kristusom umrl, ta bo s Kristusom vstal. Mirno bo lahko gledal Bogu v oči, četudi bo še tako strašen v svoji pravičnosti. Tak je tudi mirno gledal v oči vsem stvarjem na zemlji. — Včasih se boječe vprašujemo, kaj bo le z nami čez leto in dan, čez pet, čez deset let; kaj se nam more zgoditi jutri, poju-

trijnjem. In kaj se nam more zgoditi? In pred čim bi se naj bali? Ničesar se ne zgodi brez volje Očeta, ki je v nebesih. Ta Oče v nebesih pa je eno s Sinom, ki je Kristus. Če si torej ti eno s Kristusom, kaj se boš potem bal? Ali te more večja sreča doleteti? Glej, svet je kakor ogromen veletok, ti pa drviš s tem veletokom tja proti — večnosti. Na obeh obrežjih veletoka stoji Kristus. S teboj v

večnost gre tudi Kristus. S teboj gazi veletok, četudi je včasih poln gorja in solza. Ker je Gospod s tabo, boš varno prijadral v pristan večnosti. Gorje pa na drugi strani onemu, ki je vrgel Kristusa od sebe. Trikrat gorje mu ob zadnjem dnevu vstajenja. Namesto da bi šel v življenje svojega Gospoda, bo pahnjen v zunanjo temo, kjer bo jok in škripanje z zobmi.

ci, ko so gledali v odprtem peklju svoje očete in matere, babice in sestre...

— Saj čutite, bratje, je povzel dobri gospod Martin, saj čutite, da mora biti tega konec. Vaš dušebrižnik sem in vas hočem rešiti brezna, v katero drvite. Jutri se lotim dela, najkasneje jutri. In delo mora uspeti.

Čujte, kako se ga polotim. Če naj gre vse po sreči, mora biti red. Šli bomo po vrsti kakor hiše v Trsti.

— Jutri, v ponedeljek, bom izpovedoval starce in starke. To ni nič.

»V terek otroke. To kmalu opravim.

»V sredo fante in dekleta. To se utegne zavleči.

»V četrtek može. Kratki bomo.

»V petek žene. Porečem jim: kar lepo brez čenč!

»V soboto mlinarja!... Za

njega samega ves dan ne bo preveč...

»In če v nedeljo končamo, bomo vsi srečni.

»Vidite, otroci moji, kadar žito obzori, se mora požeti; kadar je vino pretočeno, ga je treba popiti; pred menoj je pa mnogo umazanega perila in treba ga je oprati, in še pošteno oprati.

»To je tista milost, ki vam jo želim. Amen!«

Kar je rekel, to je storil. Nič koliko luga je bilo treba.

Od tiste pomembne nedelje je segal sluh o kukunjskih krepostih do devete vasi.

In dobremu dušnemu pastirju, gospodu Martinu, se je srečnemu in veselemu ono noč sanjalo, da stopa pred svojo čredo v sijajni procesiji, sredi prižganih sveč, v oblaku dišečega kadila, med otroškim zborom, ki poje Te Deum, po ožarjeni poti tja gor v božje mesto.

Alfonz Daudet:

Kukunjsanski župnik

Gospod Martin je bil župnik... kukunjski.

Bil je dober ko kruh, iskren ko zlato, in je svoje Kukunjsance po očetovski ljubil; Kukunjan je bil zanj zemeljski raj, le če bi bili živeli Kukunjsanci malo bolj po njegovih naukih. Ali joj! Po spovednici so predli pajki svoje mreže, in za kresno Veliko noč so mu ostajale v svetem ciboriju vse hostije. Dobremu duhovniku je pokalo srce in je naprej in naprej prosil Boga, naj mu milostno ne da umreti poprej, dokler ne spravi razpršene črede nazaj v hlev.

No, videli boste, da ga je Bog uslišal. Neko nedeljo je stopil gospod Martin po evangeliju na prižnico.

==

— Dragi bratje, je dejal, če mi verjamete ali pa ne: ono noč sem se znašel, ubogi grešnik, kar na lepem pred rajskimi vrati.

»Potrkam; sveti Peter mi odpre!

— Glej no, ti si, vrli gospod Martin, me ogovori; »le kakšna sapa te je...? in kaj bi rad?

»— Preljubi sveti Peter, ki imaš v rokah velike bukve in ključ, ali bi mi mogel povedati, če nisem seveda preradoveden, koliko Kukunjsancev je v nebesih?

»— Čemu pa ne, gospod Martin; sédi in poglejva stvar skupaj.

In sveti Peter vzame debele bukve v roke, jih odpre in si natakne naočnike:

»— Pogledjva malo: Kukunjan, praviš. Ku... ku... Kukunjan. Ga že imava. Kukunjan... E, ljubi gospod Martin, stran je čisto bela. Niti ene duše... Še toliko Kukunjsancev nimamo, koliko ima puran ribjih kosti.

»— Kaj! Nikogar iz Kukunjsana ni tu! Nikogar? Ni mogoče? Pogledj bolje...

»— Nikogar, sveti mož. Pa pogledj sam, če misliš, da norce brijem.

»— O, jaz grešnik! Zacepetal sem z nogami, sklenil roke in prosil božjega usmiljenja. Sveti Peter me je prekinil:

»— Veruj mi, gospod Martin, da ni prav, če si stvar toliko k srcu ženeš: saj te lahko še kap zadene. Navsezadnje pa le nisi ti kriv. Tvoji Kukunjsanci so bržkone na majhni karanteni v vicah.

»— Joj, za Kriščevo voljo, veliki sveti Peter, daj, da jih vsaj vidim in potolažim.

»— Rade volje prijatelj... Na, obuj hitro te sandale, zakaj poti niso najlepše... Sedaj pa le... Tako, kar naravnost. Ali vidiš, tam... na desno... Tam potrkaj in odpro ti... Zbogom zdaj; Srečno hodi in zdrav ostani.

==

»In sem hodil... hodil! To

sem se pehal! Če se le spomnim, me že spreletava. S trnjem porasla stezica, po kateri je bleščala žerjavica in so sikale kače, me je privedla do srebrnih vrat.

»— Tek, tek!
»— Kdo trka? me vpraša hripav, tožeč glas.

»— Kukunjski župnik.

»— Kakšen...?

»— Kukunjski.

»— Aha!... Noter.

»— Vstopim. Velik, lep angel, ki so mu bile peruti temne ko noč in se mu je obleka bleščala ko dan, je imel za pasom demanten ključ in je pisal, resk, resk, v bukve, ki so bile debelejše ko bukve svetega Petra...

»— No, kaj želiš in kaj zahtevaš, je vprašal angel.

»— Lepi božji angel, vedel bi rad, — morda sem preradoveden, — ali imate tukaj Kukunjsance.

»— Ku...?

»— Kukunjsance, ljudi iz Kukunjsana... sem namreč njihov župnik.

»— Ehe! gospod Martin, kajne!

»— Sluga pokoren, gospod angel.

»— Kukunjan praviš torej...
==

»In angel odpre velike bukve, si oslini prst, da bi mu šlo laže, in začne listati po njih...

— Kukunjan, vzdihne globoko... Gospod Martin, v vicah nimamo iz Kukunjsana žive duše.

»— Jezus, Marija in sveti Jožef! žive duše iz Kukunjsana ni v vicah! O, mili Bog, kje pa so potem?

»— E, sveti mož, v raju so. Kje, zlomka, bi naj pa bili?

»— Ampak jaz od tam prihajam, iz raja...

»— Od tam prihajaš!... In?

»— In? In tam jih ni!... Aj, ti dobra angelska mati!...

»— Kaj hočeš, gospod župnik! Če jih ni ne v rajju, ne v vicah, potem ne preostaja drugega kot...

»— Križ božji! Jezus, sin Davidov! Joj, preioj! Ali je mogoče?

...Morda se je sveti Peter zlagal?... Pa vendar nisem slišal, da bi bil petelin zapel!... Joj meni! Kako bi mogel v nebesa, če ni tam mojih Kukunjsancev?

»— Čuj, ubogi gospod Martin, ker hočeš po vsej sili vse izvedeti in se na lastne oči o vsem prepričati, potem steci po tej stezi, ampak steci pošteno, če le znaš... Na levi naletiš na velika vrata. Tam izveš vse. Bog s teboj!

»In angel je zaprl vrata.
==

»Preskakoval sem z ene noge na drugo in napravil dosti nepotrebnih korakov, a nazadnje sem le zagledal vrata na levici... oj, kakšna ogromna

vrata; tako so zazijala vame kakor vrata velike peči. E, otroci moji, kaj sem videl! Tam me ni nihče pobaral, kdo sem; nobenega zapisnika nikjer. Tja noter, dragi bratje, se pehajo ljudje kar na debelo in v gručah kakor vi ob nedeljah v gostilno.

»Debele potne srage so mi polzele po licu, a vendar sem bil ves premrt, da sem kar drhtel. Lasje so se mi ježili. Smrdelo je po zasmojeni stvari, po pečenem mesu, približno tako, kakor zasmrdi v našem Kukunjanu, kadar smodi kovač Eligij kopito staremu oslu, da ga podkuje. V žgočem, smrdljivem zraku sem kar sapo lovil; v ušesa mi je udarilo strahovito kričanje, stok, tuljenje in kletev.

»— No, ti, ali stopiš noter ali ne? — me je nahrulil rogač in me dregnil z vilami.

»— Jaz? Jaz že ne. Sem prijatelj božji.

»Božji prijatelj si... E, garjavec ti garjavi! Kaj pa laziš tod okrog?...

»— Prihajam... Aj, prizanašajte mi, saj me noge več ne drže... Prihajam... prihajam od daleč... da vas ponižno povprašam, ali... ali imate slučajno... slučajno koga... koga iz Kukunjsana...

»— Aha, strela božja, neumnega se mi delaš, kako bi ne vedel, da je tu Kukunjan. No, krokar ostudni, pa pridi in pogledj, kako jih pri nas obdelujemo, tvoje glasovite Kukunjsance...

==

»In sredi groznega vrtinca sem zagledal:

»Dolgega Petelina, — saj ste ga, bratje, vsi poznali, — dolgega Petelina, ki se ga je tolikokrat navlekel in tolikokrat iztepal bolhe svoji ubogi Klarici.

»Videl sem Kratko... tisto švigljo... z zafrknjenim nosom... ki je spala čisto sama na skednju... Saj se je spominjate, hudobci!... Ali pustimo to; sem že tako preveč povedal.

»Videl sem Paskala Smoloprstnega, ki si je izdeloval olje iz maslin gospoda Julija.

»Videl sem paberkovavko Babeto, ki je kradla ob pobiranju klasja po cele šope iz kupov snopja, da je lahko prej povežala svoj snop.

»Videl sem mojstra Grabeža, ki je tako imenitno mazal svojemu vozičku kolo.

»In Dolfino, ki je tako drago prodajala studenčnico.

»In Krivca, ki jo je tako mirno, s čepico na glavi in pipo v kljunu, ošabno kakor Artaban... mahal mimo mene, če me je srečal, kadar sem nesel sveto popotnico... kakor bi bil srečal psa.

»In Kilovca z njegovo Zeto, in Jakca, in Petra, in Toneta... Vsi ginjeni in prebledeli od strahu so vzdihovali poslušav-

Večni strici

Pred dobrimi sto leti je nastala v Parizu neka zveza, ki je dolgo vzbujala zanimanje vsega občinstva. Kje imajo člani svoje sestanke, so li političnega značaja, kakšen namen zasledujejo, njihče ni dolgo vedel odgovora. Njihovo ime »Oklepnički« je dopuščalo vsakovrstno ugibanje. Eno je bilo gotovo: člani so pripadali imovitim slojem in so bili vsi samski. Polagoma se je izvedelo, da je zveza mladeničev, ki so se dogovorili, da hočejo ostati samski.

Med njimi je bila dvojna struja; prvi, ki so pač dvorili gospodičnam, a so se zavezali, da se ne bodo dali vkpreji v zakonski jarem, drugi pa skrajnejši, ki so sploh bili sovražno razpoloženi do vsake ženske. Zato so se imenovali »oklepnički«. Upoštevajoč obe struji v zvezi, so odbrali za predsednika Emila Mollarda, lepega 30 letnega mladeniča, za podpredsednika pa La Chaiseja, pomorskega častnika, ki je bil velik sovražnik žensk. Toda pri vsem nasprotstvu sta ta dva bila velika prijatelja; vsaj v končnem cilju sta si bila edina, namreč »poročiti se ni kolje«.

Zveza je nekaj časa dobro uspevala, toda ženske so kmalu zvišjačo premagale te »oklepničke« ter jih pripravile, da so stopili v jarem sv. Lukeža. Čez par let sta ostala edina člana le še Mollard in La Chaise ter slovesno izjavila, da hočeta do smrti ostati zvesta namenu zveze.

Ako so gospodične norčevaje se vprašale Mollarda, koliko članov šteje zveza, je Mollard ponosno dvignil prsi ter rekel: »Samo dva, toda dva leva«. Kmalu nato je bil podpredsednik odpoklican k mornarici v službo za dve leti. Pred odhodom sta si zadnja člana prisegla zvestobo. Toda kdo popiše razočaranje La Chaiseja ob vrnitvi, ko je zvedel, da se je Mollard medtem poročil. Skoraj bi bil sklenil, pretrgati vsak stik z bivšim prijateljem, vendar je hotel vedeti, kaj ga je privedlo do verolomstva.

Zglasil se je na Mollardovem stanovanju. Odpeljal jo ga v sprejemno sobo. Skoraj še ni podal roke bivšemu predsedniku, že ga je vprašal: »Ti si se poročil!«

»Da, skoraj bo dve leti.«

»In si gotovo nesrečen, ga vpraša La Chaise z gotovostjo.

»Nikakor, ampak našel sem srečo.«

»Nemogoče, izključno, ne govoriš resnice!«

»Je pa vendar resnica, poslušaj. Komaj si se ti odpravil po svetu, me je sreča zapustila. Pregledal sem svoje dolgove ter spredvidel, da jim nisem več kos. Upniki so mi stopili

na noge in brez očetove pomoči se nisem mogel izvleči iz zagate. Oče je bil ves iz sebe ter je izjavil, da mi ne da niti beliča. Da, še podporo mi je ustavil. Upniki so pa vedno bolj pritiskali.«

»In ti si se ponižal radi nesramnega mamona in si vzel ženo.«

»Počakaj, prijatelj, in poslušaj do kraja. Me pač krivo sodiš, odvrne Mollard. »Nekj dan me pokliče oče in mi pravi, »tvoje dolgove bom poplačal, toda moraš se prej poročiti.« Pomisli tedaj moj položaj. Veš, da mi je moja prostost bila nad vse draga, toda upniki bi me tudi te oropali. S povešeno glavo sem privolil očetu in računal, kako bi se mu izmuznil. Moj oče je gotovo vse preračunal. Čez osem dni so me predstavili gospodični de Sassy. Vse mogoče sem ukrenil, da bi odklonila mojo roko, toda kaj hočeš? Ko sem gledal pred seboj to nežno bitje, ki je zrlo name še skoro z otroškimi očmi, se mi je smililo. Nisem mogel biti do nje neprijazen. Dalj ko sem jo gledal, bolj mi je ugajala; črne oči, male ustne, lepe obokane obrvi, sveže obličje — naravnost čarobna.«

Pomorsčak je ob tem opisovanju nekaj zabundal, toda sodrug, kakor da ga ne sliši, je nadaljeval:

»Jaz sem ji nekaj časa dvoril in sem čakal in zavlačeval v upanju, da me kakšen angel reši iz te stiske, ker upniki so mi že grozili z ječo. In prišel je grozni dan, ko sem moral pred oltar. Starj znanci naše zveze so se zbrali, ter se hudomušno smejali, ker sem jih svoj čas karal, da so se iznevirili določbam naše zveze. Po kratkem nagovoru me vpraša duhovnik: »Ste li pripravljene sprejeti navzočo nevesto za svojo ženo?« Nastala je tišina, da bi slišal muho.

»Ne!« sem odgovoril odločno. Nevesta in neka gospa sta padli v cmedlevico, moj oče in tast pa sta skočila proti meni in sam ne vem, kako sem jo pobrisal iz gneče.«

»To si pa dobro napravil,« pravi pomorsčak.

»Nikar me ne hvali! Nikakor ne zaslužim tvoje pohvale,« je odvrnil Mollard. »Pogumni odgovor!«

»Ne!« pri poroki sem pač rekel, toda na poti v cerkev mi je neki prijatelj zašepetal na uho, da je moj oče tisto jutro pred poroko poravnal moje dolgove, in tako sem se klatil nekaj časa v skromnih razmerah po deželji. Ko sem menil, da se je oče že pomiril, sem se vrnil domov. Komaj sem prišel, se je oglašil pri meni neki častnik in mi je rekel: »Prihajam v imenu svoje sestrične Marjane de Sassy. Vi ste jo zelo razžalili s svojim obnašanjem ob po-

roki in zato zahtevamo zadoščenje v njenem imenu. Odvrnil sem mu, da nisem imel namena jo žaliti, toda po pravih naših zvezah nisem smel drugače ravnati.»

»Razumem,« pravi častnik. »Vaše težko stališče, toda sramote, ki jo je doživela moja sestrična, ne morete tajiti. Veže vas torej dolžnost, da popravite krivico. Zato morate priti jutri k mojemu stricu, kjer morate javno zaprositi za njeno roko, potem bomo šli k poroki in ko vas bo duhovnik vprašal, če jo vzamete za ženo, morate reči »Da!« a moja sestrična bo takrat rekla odločno »Ne!« in tako bo stvar urejena.

Bal sem se, da me bo ta krepki častnik pozval na dvoboj, a ker se je stvar tako ugodno zasukala, sem privohtil. Drugi dan sem stopil do nevestinih staršev, zaprosil za njeno roko in čez mesec je bila zopet poroka. Na duhovnikovo vprašanje

Stanko Stanič:

Slovenski cerkveni slikarji na Primorskem

V Langusovi dobi se med našimi slikarji prvič pojavi slovenska narodna zavest. Naš gorjski rojak Franc Kavčič, upravitelj dunajske akademije likovnih umetnosti, je odprl Langusu vrata akademije. Ko je Langus končal svoje študije v Italiji, se je naselil v Trstu in tam mnogo delal. Šele leta 1829. se je preselil v Ljubljano ter tako skoro omejil svoj delokrog na kranjsko deželo. Vipavski dekan se je l. 1842. pogajal z njim za poslikanje Marijinega svetišča v Logu. Vendar ga za delo ni mogel pregovoriti. Kljub temu pa častijo v Idriji na glavnem oltarju njegovo sv. Barbaro, ki jo je izgotovil že v Trstu leta 1829.; v Hrenovcih sv. Martina in v Šturjah sv. Jurija. Da se Langus ni uveljavljal na Gorjskem, ni čuda, ker je tu zavladal njegov veliki sodobnik — tekmelec Josip Tominc. Ta dva sta si nekako razdelila delokrog — eden na Kranjskem, drugi na Primorskem. Izmed Langusovih učencev je dobil menda tuptatam kako naročilo za Primorsko le še M. Tomec, podobar v Št. Vidu pri Ljubljani. Toda tudi njemu sta pri nas izpodnesla tla Idrijsčan Jurij Tavčar s svojo rokodelsko šolo, ki je koreninila zopet v škofjeloški Layersjevi šoli, ter Luka Čefarj, ki je umrl v Idriji l. 1859.

Slikar Mihael Stroj se je v naših krajih kaj malo udejstvoval, vendar pa je milostna podoba Matere božje v glavnem oltarju v Logu pri Vipavi iz leta 1853. njegova. Na Slapu pri Vipavi krasi cerkev pet Strojjevih oljnatih slik, v Harijah pa Matija božja z detetom.

Če ne štejemo oba Künla, Kurza von Goldenstein in Picha med slovenske slikarje ter Karingerja in Pernharta med cerkvene, smo v glavnem naš delež pri razvoju slovenskega cerkvenega slikarstva v tej dobi ugotovili. Podčrtam, da imamo eno prvih Langusovih slik v Idriji ter skoroda vsa Tominčeva dela na Primorskem.

WOLFOVA DOBA

Komaj se je Janez Wolf nastanil v Ljubljani in ga je »Zgodnja Danica« radl njegovih slik v Trbovljah in Velikih Laščah pohvalila, že ga je poklical štjaški kurat slikat svetišče v Štjak na Krasu. Bilo je to leta 1866. Tri leta pozneje je že slikal svetišče v Vrabčah in leta 1870. cerkev v Črničah. Sedem let pozneje ga srečamo v Vipavi. Skozi dve leti je slikal tamkajšnje svetišče in ustvaril tam svoje najboljše freske. Leta 1876. je napravil podobo Matere božje za Podrago in sv. Kancijana za Planjino.

Izmed Wolfovih učencev in so-

sem krepko odgovoril »Da«, čeprav sem vedel, da se bo z gledovanjem, ki se je pred mesecem dni zgodilo, spet ponovilo, ko bo ona tokrat rekla »Ne«.

Duhovnik se je potem obrnil do neveste z vprašanjem, če me vzame. Tedaj se je ozrla name z milimi očmi — ah, bila je v resnici angel v beli poročni obleki. Čutil sem bridko kesanje, da ne morem tega angela imeti; solza se mi je prikazala v oči in ona je že izgovorila usodni odgovor. »Da,« je rekla glasno. Pričujem, da sem moral zbrati vse moči, da ...

»Da si se obdržal na nogah,« je rekel mornar.

»Da, ampak od veselja.«

»Razumem,« je rekel La Chaise in z globokim vzdihom dostavil: »Dobro!« Oklepnikov« je končana.

Če se je tudi on, slednji, poročil, o tem zgodovina molči.

dobnikov so slikali na Primorskem: Miroslav Tomc. Kristusa na križu za Poljane v Istri.

Janez Šubič (v kolikor se je pri Wolfu učil) je pomagal Wolfu v Črničah.

Jurij Šubič je narisal za knjigo »Österung. Monarchie in Wort und Bild« procesijo Gradežanov v čolnih na Barbano ter sliko gorjske šašgre.

Simon Ogrin je leta 1876. pomagal Wolfu v Vipavi. Samostojno pa je leta 1882. slikal svetišče in križev pot v kapucinski cerkvi v Sv. Križu pri Ajdovščini; leta 1883. svetišče v Šmarjah; leta 1888. župno cerkev v Slavini; leta 1889. božji grob za Ljubušnje; leta 1890. sliko M. B. v Zasplanju; leta 1894. božji grob v Sežani; leta 1897. božji grob za Postojno in Nadanje selo ter leta 1899 za Vipavo; leta 1900 sliko sv. Družine in Brezmadežne za Col; leta 1901. cerkev v Sanaboru pri Colu; leta 1902. svetišče v Gaberjah. Njegove križeve pote imajo še sledeče cerkve na Primorskem: Vogrsko, Vreme, St. Peter na Krasu, Hrušica v Istri in pred vojsko ga je dobil tudi Bosvec.

Ludovik Grjč je leta 1877. pomagal Wolfu v Vipavi, prej pa je nekaj časa bil tudi v Gorici, kjer se je bavil s portretnim slikanjem, pozneje je naslikal za Žabnice sv. Urha.

P. Aleksander Roblek O. S. Fr. je naslikal za predvojno župno cerkev v Pevmji sv. Tri kralje, Zalosno Mater božjo in sv. Antona Pad. Za nekdanjo kapelo v Rožni dolini Marijino oznanjenje. Nekaj njegovih slik je imel pred vojno tudi frančiškanski samostan na Kostanjevici.

Anton Jebačič je pomagal Wolfu v Vipavi in slikal predvojno križev pot na Kostanjevici pri Gorici ter slike sv. Alojzija, sv. Antona, sv. Jožefa in Srca Jezusovega v Zgoniku, celo cerkev na Proseku in Opčinah. Umil je tudi freske v Postojni.

Če omenimo, da so v tej dobi slikali po Gorjskem in Istri tudi Anton Cej iz Cerkna, A. Gosar iz Dupelj, Jakob Respet iz Cerkna in razni drugi domači rokodelci, smemo ugotoviti, da imamo iz te dobe pri nas najboljše Wolfove freske in lepo število Ogrinovih najboljših del.

NOVEJŠA DOBA

V tej dobi bi hotel posebno poudariti dve dejstvi. Imamo umetnine velikega Ivana Groharja. Umetnostni zgodovinar Izidor Cankar pravi o njem: »Poleg ustvarjanja stalnih umetnostnih vrednot kot takih je

Groharjeva zasluga, da je bistveno sodeloval pri zoblikovanju slovenske moderne umetnosti s svojstvenim značajem.« Grohar se je približno do leta 1900. gibal v okviru idealistično navdahnjenega realizma, pozneje je prišel k impresio-nističnemu naturalizmu in ga zato cerkveno slikarstvo ni moglo več zajemati. Iz prve dobe njegovega delovanja imamo na Primorskem dva lepa spomenika njegovega umetniškega ustvarjanja.

Prvi je cerkev sv. Duha na Ljubušnjem. Naslikal je v prezbitertu štiri evangeliste in prihod Sv. Duha, na stropu ladje pa Marijino vnebovzetje. Drugi spomenik je cerkev sv. Štefana v Logu pod Mangartom. V tej cerkvi so njegove tri velike stenske slike: mučeništvo sv. Štefana, češčenje sv. Rešnjega Telesa in kronanje Device Marije. Obe cerkvi je tudi bolj na ohlapno dekoriral. Groharju sta menda poverila slikanje Ivan Leben za Ljubušnje in Josip Primožič za Log.

Po vojski sta se, kakor se zdi, v slovenski cerkveni umetnosti smele dvigniti brata Kralja. Tone Kralj se je prvi dokopal do cerkvenega slikanja v Strugah na Dolenjskem. Komaj je bilo to znano, že ga je pozval Alojz Kodermac ter mu izročil cerkev v Volčah. Poslikal je prezbitertij in dve stranski kapeli. Še med tem se je pogodil z Virgilom Ščekom za poslikanje svetišča v Avberju na Krasu. Tudi pri Sv. Luciji na Mostu je slikal z oljem na platno oltarno sliko sv. Valentijana, sv. Janeza Krstnika pa na zid za baptisterij. Pozneje je poslikal še cerkev v Pevmji, na Katinari v Šentviški gori, na Mengorah in Vršarjah. Takoj po svetovni vojni sta nastopila z oltarnimi slikami Bucik in Herman Trdan. Najbolj zanimivo pa so iz tiste dobe slike Černjogove, pol v omet izrezane pol zasenčene v cerkvi sv. Ivana v Štivanu pri Devinu.

Lepe kipe iz iste dobe ima Gorše v Šempetru in Opatjem selu. Pozneje je isti umetnik postavil v farni cerkvi v Cerknem lep doprsni kip rajnega škofa Sedeja.

Cerkev Srca Jezusovega v Drežnici sta s freskami okrasila Musič in Černigoj.

Nekdanja Primorska ima torej pokazati skoraj največje udejstvovanje slovenskih cerkvenih umetnikov v preteklosti in sedanjosti.

Sveti križev pot v Jeruzalemu

Med najlepše verske vaje v Jeruzalemu spada gotovo pobožnost križevega pota, ki se opravlja vsak petek popoldne. Navzočih je vselej veliko število redovnikov in redovnih sester, pa tudi svetnih duhovnikov. Te genljive pobožnosti se udeležijo tudi skoraj vsi romarji, ki prihajajo v Sveto deželo. Vsa pobožnost traja približno eno uro. Procesija se začne na dvorišču Poncija Pilata, zraven tempeljskega trga, kjer je bil Kristus na smrt obsojen, konča se pa v cerkvi božjega groba. Križev pot vodi vernike po onih delih Jeruzalema, ki so za vsakega kristjana, zlasti pa še za jeruzalemskega romarja zares sveti kraji, saj je tod hodil sam božji Zveličar, ko so ga peljali s križem obloženega na Kalvarijo.

Ta pot je bila ob Jezusovem času deloma zunaj mestnega obzidja, danes pa se vije docela po notranjem delu mesta; kajti Jeruzalem se je pozneje trajno razvijal in sicer povečini proti severu.

Pot, ki se po nji vije procesija, nas vodi skoraj ves čas po starih ozkih in na več krajih ze-

lo zanemarnjenih ulicah, ki so polne umazanih Arabcev in še bolj nesnažnih prodajalnic. Tukaj je namreč arabski bazar, arabsko sejmišče. Povsod vidiš polne jerbese sadja in razne zelenjave. Na več krajih so nagromadene cele izložbe domačih, kuhinjskih in drugih potreščin. Na obeh straneh ozke poti visi poleg tega na prodaj še krvavo meso drobnice in goveje živine.

Vsekrižem se prerivajo ljudje iz mesta in dežele, vmes so pa pomešane ovce in koze, osli in mule, jezdec in konji ter težko obložene kamele. Skozi to mešanico se pomika procesija udeležencev križevega pota, ki jih je vselej več ko pet sto. Med njimi je navadno največ Francozov, precej Italijanov in Angležev. V novjšem času pritišnejo tudi v obilnem številu zastopniki iz Severne Amerike. Pretežna večina je moških, žensvo in mladina je bolj malo zastopana. Pred procesijo gre uradni sluga patra kustosa, ki skuša napraviti prostor procesiji. Kako je zadnje čase s to procesijo, nimamo poročil.

Tukaj v Jeruzalemu nehote opazuješ, kako pobožno, zbrano in polni ganotja molijo po umazanih ulicah, v sredi med nevernimi in nam sovražnimi Arabci in Judi vprav premožni in učeni kristjani. Puhle, prevzetne glave nevednežev in verskih brezbriznežev naj bi se šle les učiti!

Velika noč - praznik vere, upanja in ljubezni

Velika noč je slovesen praznik naše vere. Pravim »vera«, ne samo meglenega verskega čuta, ki so ga hoteli modernisti vtihotapiti namesto resnične vere v božje razodetje. Mi verujemo v Kristusovo vstajenje kot v trdno zgodovinsko dejstvo, ki nam ga tako obilno izpričujejo sveta pisma. Vsa moderna kritika ni mogla omajati tega pričevanja. Godi se ji kot nekdanjim farizejem, ki so hoteli utajiti Jezusovo vstajenje na ta način, da so stražnike podkupili z denarjem in ti naj bi pred Pilatom izjavili: »Ko smo mi spili, so prišli njegovi učenci in so ga ukradli.« Zares klavrne priče so bili ti vojaki in klavrno je propadel ves farizejski načrt. Tako je tudi moderna kritika docela obnemogla v boju proti Vstajenju. Zato je velika noč triumf naše vere.

Je pa tudi praznik veličastnega upanja. Življenje na zemlji je težko in polno bridkosti, polno hudih preskušanj. Jezus nas uči, naj v dano vzamemo na rame vsak svoj križ in ga nosimo za njim. Ko bomo z njim došli, ko »se bo razdejalo telo greha«, bomo z Jezusom vstali v novo življenje s povelčanem, nesmrtnim telesom. Vsak ima na svoj način svoj velik petek na tem svetu, vsakogar čaka neslutena jutranja zarja vstajenja in povelčanja. Zato o veliki noči triumfira krščansko upanje: »In noč bo svetla kakor dan in noč mi bo svetila v mojem veselju.«

Praznuje z vero in upanjem tudi krščanska ljubezen. V žrtvi se je božja ljubezen do ljudi pokazala na velikem petku. Odrešenje je delo božje ljubezni. Zato pa tudi verno ljudstvo vrača Jezusu ljubezen za ljubezen: v zakramentu sv. pokore se verniki očiščujejo svojih grehov, v velikonočnem obhajilu se združujejo z Njim v objemu duhovne ljubezni, ko želijo postati vedno bolj Njemu podobni in svoje življenje uravnati po Njegovem vzoru. In ko na veliko soboto zavone zvonovi, ko se oglasi aleluja, tedaj tudi krščanska srca zarajajo v hvaležni

ljubezni do Boga dobrotnega in usmiljenega ter v dobrohotni naklonjenosti do vseh ljudi, ki se povnanje kaže v medsebojnih voščilih. Tako na veliko noč slavi zmagovalje tudi krščanska ljubezen, tista, ki bo še v večnosti ostala, ko že vere in upanja več treba ne bo.

Kako se svet obrača

Anton Aškerc je krščanstvu očistal, da ne dopušča človeku samostojno misliti. To je skoroda neprestano ponavljal v svojih pesmih. Čujte in strmite, jaz danes ponavljam za Aškercem, ne da bi se kot katoličan količkaj vznemirjal, iste verze, katere je on nameril proti krščanstvu. Danes namreč vsi svobodni ljudje dobro vedo, da tisti ožitek ne zadeva nas, ki smo kristjani, ampak tiste, katere je hotel Aškerc kot svobodoljubne proslavljati. Verzi so pa ti:

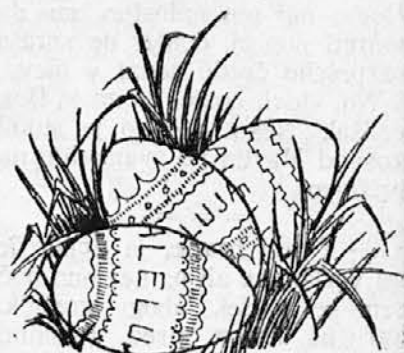
Le misli, Ambatha preljudi,

Le dalje ves svet premišljuj!

Da misliti greh bi bil morda

Brahmanom tega ne veruj!

Anbatha in brahman sta danes zamenjala vloge! Kako se svet obrača!

Velikonočni vzdih brezdomca

Velika noč, Velika noč. Lepo je bilo mi nekoč ta dan med svojimi doma... Četrtilč k meni si prišla, kar sem sred tujega sveta, Velika noč, Velika noč! Srčno ta dan želim domov, želim pod svoj domači krov, želim med svoj slovenski svet. Kdaj prišel bo ta lepi dan, tako srčno pričakovan? Odgovor daj mi, o Gospod! J. K., begunec

Koledar za prihodnji teden

17. aprila. VELIKA NOČ. Vstajenje Gospodovo.
18. VELIKONOČNI PONEDELJEK. Ni zapovedan praznik.
19. TOREK. Leon IX., papež.
20. ČETRTEK. Anzelm, cerkveni učenik. Bil je benediktinski opat, pozneje pa kanterburški nadškof v Angliji, kjer je imel trde boje s kraljem Viljemom za cerkvene svobode. V bogoslovni znanosti ga štejemo med najodličnejše srednjeveške sholastike.
22. PETEK. Soter in Kaj, papeža Leonida.
23. SOBOTA. Adalbert (Vojteh) škof. Jurij, muč. Po sedanjem cerkvenem koledarju se praznuje sv. Jurij ta dan, po stari narodni šegi pa še vedno naslednji dan 24. aprila. V srednjem veku je bil ta svetnik v velikih časti kot vzornik in zaščitnik vitezov, ki so imeli častno dolžnost boriti se proti nasilju ter ščititi vdove in sirote.

Za smeh in zabavo PRIZNANJE.

»Imel sem zelo lepo vožnjo. Samo pol ure sem stal, pa sem dobil zelo lep sedež.«

»To ni še nič. Jaz sem nekoč samo deset minut stal, pa sem zato sedel dve leti.«

General Brandley o obrambi zahodne Evrope

V Washingtonu so 4. aprila zelo slovesno podpisali atlantsko obrambno pogodbo. Skromen prostor nam ne dopušča, da bi objavili govorov, ki so jih imeli ob tej priložnosti ameriški državniki ter zunanji ministri držav, ki so pristopile k pogodbi. V glavnem so vsi poudarjali predvsem eno, to je obrambni značaj atlantske zveze. To je treba poudariti, ker sovjetska propaganda kriči v svet, da je ta zveza napadalna.

Evropske države, ki so pristopile k atlantski pogodbi, pa zanima drugo praktično vprašanje: ali bodo države te zveze branile zahodno Evropo, če bo napadena. Amerikance, ki morajo dajati denar za evropsko obnovo in vojaško opremo, seveda tudi zanima, ali naj dajejo Evropi pomoč, ki pa je nevarno, da bi lahko vse padlo v roke Sovjetom. Doslej je namreč prevladovalo mnenje, da Sovjetov nihče ne bi mogel ustaviti pred Pireneji, če bi vkorakali v zahodno Evropo. Ker je imelo ameriško zunanje ministrstvo prav tu največje težave v zvezi s pogajanjimi za atlantsko pogodbo, je naročilo načelniku ameriškega štaba generalu Brandleyu, naj poda jasno izjavo o tej zadevi. General Bradley je to storil in rekel, da je ameriško vojaško vodstvo opustilo staro naziranje, da Sovjetov ne bi bilo

mogoče zadržati, če bi vdrl v zahodno Evropo. Naši zavezniki bi seveda morali obupati, je rekel Bradley, če bi vedeli, da bi jim prišli na pomoč šele takrat, ko bi bile njihove države že zasedene. Naša pomoč bo takojšnja! Zahodna Evropa si ne more privoščiti še ene osvoboditve. Sovjete pa bo mogoče ustaviti šele takrat, ko bo napravljeno vse, kar predvideva atlantska obrambna pogodba, to je, ko bodo evropske armade dobile primerno orožje in opremo. Atlantska pogodba namreč vse to predvideva. S tem pa tudi odpade nevarnost, da bi vse, kar dajejo Združene države Evropi, padlo v sovjetske roke. Atlantska pogodba bo torej dala Evropskim narodom tisti občutek varnosti, ki je za gospodarsko obnovo svobodnih narodov neobhodno potreben. Podpis pogodbe je seveda šele začetek, in sicer dober začetek.

Vse vlade, ki so podpisale atlantsko pogodbo, so ameriško vlado uradno zaprosile za pomoč v denarju in orožju. Ameriška vlada je prošnje sprejela in bo predložila kongresu, naj zaprošeno pomoč odobri. To je izjavil ameriški zunanji minister Acheson, ki je rekel, da ni mogoče misliti na obnovo zahodne Evrope, če se države in posamezniki ne bodo počutili varne.

Eden največjih spomenikov nekdanjim predsednikom Združenih držav je nedvomno Mount Rushmore v južni Dakoti, v severozapadnem delu ZDA. V višini okrog tri tisoč metrov so vklesani v vrhove gore doprsni kipi Jurija Washingtona, Tomaža Jeffersona, Teodora Roosevelta in Abrahama Lincolna (od leve proti desni). V granit izklesani kipi presegajo za 465 krat naravno velikost in so visoki preko dvesto metrov. Načrte je izdelal znani ameriški kipar Gutzon Borglum in dela tudi vodil od 1. 1927. do 1. 1941., ko je umrl. Delo dokončuje sedaj njegov sin Lincoln Borglum.

Dopisi

Kairo v Egiptu

Najprej moram izraziti naše veliko veselje, da smo dobile Katoliški glas. Ne morete si misliti, s kakšnim veseljem ga pričakujemo. Vse nas zanima, posebno novice iz naših krajev. Najljubši pa nam je kotiček z razlago evangelija. Ker smo v tujini in ne slišimo tako pogosto slovenske besede, je pač jasno, da smo najbolj žejne slovenske božje besede, katero smo imele doma v izobilju. Bog blagoslovi Vaš trud! (Op. ured. Hvala za pozdrave in molitev. Bog Vam povrni! Vaša naročila smo izročili naši upravi.)

Dolina

Prva poročila o papeževem zlatom mašnem jubileju so tako razveseljevala, da se res lahko reče: krščanstvo v svobodnih deželah zopet vstaja. Tudi tržaški Breg se ob tovariškem polomu vedno bolj oklepa Cerkev. Praznik zlate maše sv. očeta je na primer v Dolini tako lepo uspel, da se lahko mirno zapiše: storili

smo svojo dolžnost. Dopoldanska kakor popoldanska pobožnost v cerkvi je pokazala pravo lice dolinske fare. Slovesno sveto mašo je ob veliki asistenci pel msgr. Jožef Harnett, predsednik mednarodne pomoči za mladinske menze. Pevski zbor je pod vodstvom mladega organista presenetil vso faro. Zapeli so z nepričakovanim uspehom Kimovčev kantato »Ti si Peter skala«. Tudi mali šolarji so pokazali vso dobro voljo in zapeli prav lepo papeško himno. Obe pesmi, zlasti še Kimovčeva, sta bili kakor močilen klicaj k cerkvenemu govoru, ki je imel en sam odmev: ... peklenška vrata je ne bodo premagala... Po sv. maši se je vernikom prebralo v latinskem in domačem jeziku pismo, ki ga doljinski verniki pošiljajo svetemu očetu. Sv. maše so se udeležili zastopniki vseh krajevnih oblasti. — Mnogi doljinski kristjani že mislijo na romanje v Rim za sveto leto 1950. Zelo prav bi bilo, da se priredi za vse tržaške Slovence skupno romanje in da se v ta namen čimprej ustanovi pripravljalni romarski odbor.

Novice

Slov. Amerikanci za naše begunce

Pred kratkim časom je p. Bernard Ambrožič v »Amerikanski Domovini« priobčil zelo tople člane, v katerem poziva svoje ameriške rojake na pomoč za naše begunce.

Popisuje našo begunsko delo in pozivlje na podporo za naše društvo »Dobrodelnost«. Hvaležni smo pa tudi za lepe in resnične besede. Toliko razumevanja in sočutnosti do sedaj še nismo srečali.

Razstreljeni vojaški spomeniki

Te dni so v Jugoslaviji razstrelili dva vojna spomenika, enega na Sv. gorji in drugega na Sv. Marku. Oba sta bila iz Gorice zelo vidna in Goričani so to razdejanje hitro opazili. Razburjenje med Italijani je precej veliko, kakor je bilo svoj čas med Slovenci, ko so fašisti razdejali Volaričev spomenik v Tolminu, Vilharjev v Postojni in še marsikod spominske napise. Nacionalizem je pač vedno isti. — Pod fašizmom n.

pr. ni trpel niti slovenskih nagrobnih spomenikov.

Obmejne prelaznice

Glasom pogodbe, katero sta sklenili italijanska in jugoslovanska vlada svoj čas v Vidmu, bodo smele naše oblasti izdajati v slučaju smrti, bolezni in sodnih poklicev prelaznice za prehod meje v območju desetih kilometrov. Podrobnosti se izvedo pri obmejni policiji.

Pavlinski misijon v Gorici

Sklep tega zelo uspelega misijona se je vršil v nedeljo zvečer s slovesno procesijo po gorjskih ulicah, pri kateri je nosil Najsvetejše sam nadškof. Župan dr. Bernardis je oseбно posvetil Gorico Bogu.

Smrtna kosa v Ameriki

Dne 4. nov. l. l. je umrl v Paraná Josip Prinčič, doma iz Cerovega, star 60 let. V Ameriki je bil z malim presledkom od leta 1912. Svojo ženo in odrasle sijnove ima v Ameriki. Ravno tam se je malo pozneje ponesrečil Miro Humar, doma nekje iz Vipavskega. V Ameriki zapušča ženo in dve hčeri.

Slov. pridiga na Veliki petek v Gorici

Na Velikij petek se bo vršila ob 8h zvečer sklepna postna pridiga za Slovence v cerkvi sv. Ignacija. Slovenski verniki so v ljudo vabljeni k tej pobožnosti.

Imenovanja slov. duhovščine v Argentini

Prelat dr. Odar, rektor semenišča in Košmerlj Alojzij sem. špiritualista imenovana za konzultorja škofije v San Lujs. Za vizitatorja iste škofije pa je imenovan dr. Lenček.

Slovenec pomožni škof v Pečuhu

Dr. Franc Rogač je il letos imenovan za pomožnega škofa v Pečuhu na Madžarskem. Kod vse smo Slovenci raztepeni!

Prelaznice za dvolastnike posestev

Po novi pogodbi med Italijo in Jugoslavijo bodo od 10. t. m. izdajale dvolastnikom, kateri stanujejo v Italiji prelaznice samo italijanske obmejne oblasti. To je važno za tiste, ki imajo zemljo onkraj meje, pa dosedaj še nimajo potrebne prelaznice.

Slovenci v misijonih

Iz pisma kitajskega duhovnika Josipa Senga v Salezijanskih poročilih posnemamo, da se vodja velike misijonske postaje v Yunnanfu gospod Majcen nahaja zaenkrat na oddihu pri mons. Kerecu. Misijon se nahaja na višini 2000 m in misijonarji zelo tepé radi tega. Naš rojak Majcen se nahaja tamkaj že 13 let.

Povišane pošne pristojbine

Za Italijo in Trst so določene z 10. aprilom nove pošne pristojbine. Cenik je sledeč: navadna pisma 20 lir, dopisnice 15 lir, razglednice 15 lir, doplačila za ekspresna pisma 40 lir, za ekspresne zavoje 60 lir, za avionsko ekspresno pismo je treba doplačati za vsakih 5 gr še 65 lir.

Primorski dnevnik in naše šole v Gorici

Te dni so laški socialisti in komunisti napadli tukajšnje misijonarje in šolske oblasti, da silijo z versko propagando v naše šole. Katehetski zbor jim je že dal primeren odgovor, s katerim se popolnoma strinjamo. »Primorski dnevnik« je seveda takoj pobral to kost, jo še nekoliko ogloščujoče na srednjih šolah. Dragi »Primorski dnevnik« nam je to prav brez potrebe povedal, ker že davno vemo, da bi raje videl na šoli za profesorja najbolj zabitega komunističnega analfabeta, kakor pa katoliškega duhovnika. Sapientij sat!

Kako sem ubila svojega otroka

Marsikateri teh mladeničev so imeli tudi izven patronaža velik vpliv na svojo okolico, saj so bili glavni stebri premnogih delavskih organizacij. Ta je bil predsednik strokovnega društva, oni tajnik, tretji ravnatelj konsumne zadruga in podobno. In kljub tolíkemu delu so prihajali zvečer po uro ali dve v patronaž, prirejali sestanke in sredi vpitja in prahu imeli skušnje za gledališke predstave; bili so v patronažu svetih, kjer so nastopali odločno kakor voditelji in mnogokrat celo tako kakor duhovniki. Vzlic temu so bili revni in edino

njihovo bogastvo so jim bila šolska spričevala. Kaj bi bili storili, če bi imeli priliko, da bi se bili bolj izobrazili, če bi imeli več sredstev na razpolago, več prostega časa in širše polje svojega udejstvovanja!

Ob pogledu na te izobražene in delavne mladeniče in njihova zlata srca se je Dominik zavedel svoje ničevosti in se začel trkatj na prsa. Preziral in zaničeval je samega sebe kakor izpreobrnjenec, ki niti ne slutj, kako visoko se povzpnejo nekatere duše. —

On pa mislj, da samo s tem, ko pride v patronaž, stori že Bog ve kaj, saj ves dan ni napravil važnejšega dela.

Ti mladeniči pa ves božji dan prebijejo pri težkem delu in v najrazličnejših skrbih za družino in ob devetih zvečer še pridejo v patronaž, kjer se komaj oddahnejo in

razvedre!

Nekoč je hotel Dominik poiskati knjžico, v kateri je bila neka igra. Stopil je v stanovanje enega najboljših, najbolj delavnih in zmožnih mladeničev v patronažu; pisal se je Bretagne.

Našel je revne ljudi, ki jih je preživljval mladenič s svojimi žuljavimi rokami. Oče, star vojak iz sedemdesetega leta, ni bil sposoben za nobeno delo, mati je gospodinjila, kolikor se je dalo, hči je bila brez službe. O vsem tem ni v patronažu fant nikdar črnil besedice, sam je vedel za to in sam trpel... Z nasmehom na obrazu in s pogumom v srcu je prihajal vsak večer v dvorano in po dve uri žrtvoval za svojega bližnjega. In najbolj je bil Dominik ponjžan, ko je videl, da se mladeniču zdi zelo pretirano, če mu kdo omeni, da je s tem sto-

ril veliko delo.

»Kaj sem pa jaz?«

Te besede so mu venomer prihajale na ustnice. »Kaj sem pa jaz s svojimi dvajsetimi milijoni, s svojim avtomobilom, s svojimi rokavicami in s svojo palačo, če se pri merjam tem vrlim mladeničem?«

Sklenil je, da bo storil vsaj to, kar lahko stori s svojimi slabimi močmi. Spoznal je, da je tak kakor razmočen prepečenec na žljci: tako je omahljiv in nestanovit, kot bi sploh ne imel nobene volje, in njema niti toliko poguma, da bi rekel župniku Firmjnu: »Za trdno vam obljubljam, da bom prihajal vsak dan v patronaž!« In vendar bi jim lahko pomogel s svojim avtomobilom, ali bi dosegel pri železnici pust za izlete; tudi fotografiral bi lahko in žeblje zabijal ter pri tem tolkel po svojih prsih. Da, tudi če

pade kateri udarec po prsih, nič zato! Bo vsaj nekoliko občutil, kaj se pravi trpeti in delati za drugega.

Zlasti pa bi lahko pomagal, ko bi dal kaj denarja! Da, dal ga bo!

Ko pa je hotel dati, je začutil — o, sramota! — da mu tudi denar ne gre prav rad iz rok, četudi ga je imel več, kakor ga je potreboval.

Vsaka stvar je težka, kadar se hoče človek dvigniti! Vse ti brani v jasne božje višave!

Denarja je imel, da sam ni vedel koliko, a navzlic temu je bilo težko odriniti najmanjši desetak... Posmolenjena lepenka na stregi patronaža je bila že vsa potrgana, da je ni bilo mogoče več popraviti, kupiti bo treba novo. Dominik je to dobro vedel, a vedel je tudi, da bo treba za to pet sto frankov, ki bi jih bilo v patronažu težko dobiti. A kaj je njemu pet sto frankov!

Zanimivosti

Ta grob teptajte

Pri cerkvi vasi Schweta na Saškem je nagrobni kamen, v katerega je vrezana podoba kolesa. Mož, ki je tu pokopan, je zapustil oporoko, v kateri prosi, naj mimoidoči teptajo z nogami njegov grob.

Bil je to vitez Melhijor, hraber vojščak, ki se je pod deželnim grofom Friderikom Ugriznjenim (11291 — 1324) v mnogih bitkah proslavil. Ko se je postaral, se je umaknil na svoj grad. Nekaj pa je motilo njegovo srečo: v dolgoletnih bojih je tako podivjal, da je v jezi ubil človeka kot muho; imel jih je lepo breme na vesti.

Nekega dne zagleda biriče, ki se bližajo, da ga potirajo pred sodnike; zakaj dva dni prej je v jezi spet prebodel nekega kmetiča. V tej stiski se Melhijor zateče k kmetu, ki mu je bil sosed. Ta mu je svetoval, naj leže na njivo, potem pa je plemenitega viteza vsečrez pokrtil z gnojem. Biriči so ga iskali, tako da je moral več ur ostati v nevščeni legi. Melhijor je sumil, da ga kmet nalašč pustil pod gnojem; ko ga je kmet slednjič poklical, ga je vitez trdo ozmerjal. Njegova jeza je postajala vedno strašnejša in mu je tako vzkripela, da je kmeta zabodel. Ko se je pozneje prepričal o resničnosti in zvestobi kmetovi, ga je začela glodati vest. Zapustil je domačijo s trdim sklepom, da se poboljša; tuji knezi so mu sprosili dovoljenje, da se je smel vrniti domov. Zda je živel tiho in samotno, le s to skrbjo, da bi podpiral siromake, cerkve in šole.

Pred smrtjo je odločil, naj ga ne pokopljejo v cerkvi — taka je bila takrat pravica vitezov —, marveč pred njo, zato da bo vsakdo z nogami teptal njegov grob. V nagrobni ni pa naj vrežejo kolo, v znamenje, da je zaslužil, da bi ga na kolesu grozno mučili in usmrtili. — Srednji vek je bil močan po krivdi, pa tudi po žrtvi in pokori.

Začarani princ

To, kar pravljice večkrat opisujejo, se je nekemu res pripetilo. Knez Filip Burgudski, imenovan v zgodovini »Dobri«, je šel zvečer s svojim spremstvom po ulicah mesta Brugge. Na velikem trgu so opazili nekega trdno spečega pijančka. Knez si je hotel takoj privoščiti zabavo. Velel ga je previdno prenesti v kraljev grad in sleči njegove oblačil; oblekli so ga v mehko srajco, oskrbeli z lepo ponočno čepico ter položili v kraljevsko posteljo.

Komaj je drugo jutro pijanček odprl oči, so že stali okrog postelje služabniki in ga ponižno vprašali, ako izvoli knežja milost vstati. Osmamljen in začuden ni našel besede. Pustil se je obleči v knežja oblačila, se napotil s celim spremstvom k sv. maši in nato v obednico. Ko je hotel nekaj ugovarjati, so se vsi

dvorjani začudili. Pri obilno obloženi mizi so mu izginili vsi pomisleki. Po obedu so ga posedli k igralni mizi ter prinesli igralne karte in mošnje zlatih cekinov.

Potem se je celo spremstvo pravilo na sprehod po krasnem knežjem parku in tako je prišla ura večerje, na kateri ni manjkalo glasbe in plesa. Toda bolj kot vse to so ga zanimali veliki kozarci izbrane vina, katerega se vedno znova nalivali, tako da je kmalu trdno zaspal. Tedaj ga je dal knez spet preobleči v njegove cunje ter odnesti na trg, kjer je prespal noč. Ko se je drugi dan dvignil, je imel vse za sanje, le en cekin v žepu mu je delal preglavice, kako je neki mogoče ostati v njegovi obleki.

Ikarov Epigon

Patentni urad Združenih držav je sprejel in registriral izum, ki popolnoma uresničuje sanje neštetijskih kolenj o »človeškem letu«. Iznašli so namreč izjemno lahek helikopter, (izumitelj trdi, da se prav lahko hodi s helikopterjem na ramenih), katerega privežejo z jermenj na hrbet človeka. Propeler goni motor na dva cilindra, ki se pritrjuje kot zunanji motor na čolnu; propeler je nad glavo letalca, smer se urejuje z vzvodom, ki je pred njegovim obrazom. Hitri turisti, ki ljubijo razburjenje, bodo tako lahko uživali panoramske panorame zares »iz ptičje perspektive«.

Kako pokopavajo onstran žice

»Ljudska demokracija« je prinesla ljudem toliko novega, da se ljudem o tem prej nikoli še sanjalo ni, niti Mencinger pri vsej svoji duhovitosti in bistrovitosti bi ne bil vsega pogodil. Med te novosti mislim, da spadajo tudi pogrebi, ki jih sedaj tam prirejajo. Čujete o dveh takih, kakor sem ušel iz ljudskih ust.

Ob oni veliki nesreči, ki se je dogodila na železniški progi pri Rihembergu, sta izgubila življenje dva fanta, eden iz Solkana, drugi iz Vrtojbe. Ker sta padla kot žrtvi dela (čeprav se zdi, da je bilo železniško vodstvo pri tem precej krivo nesreče), so jima priredili pogreb, kot se spodobi. Prvega so pokopali v Solkanu kmalu popoldne ob obilni udeležbi ljudstva, delavskih zastopstev, oblasti in tudi delegatov iz vse Slovenije. Pogreb je bil lepo krščanski, kot se spodobi za kristjana.

To se je za malo zdelo mogočcem pri partiji, da bodo njihove heroje nosili v cerkev in bodo še sami morali v svetišče. Še težje jim je bilo, ko so pomislili, da jih čaka ta dan še en tak pogreb v Vrtojbi, da bodo torej morali še enkrat v

cerkev, še enkrat korakati z duhovnikom v istem sprevedu. Radi bi se temu izognili. Pogreb v Vrtojbi je bil določen za ob štirih popoldne tako, da bi domači župnik blagoslovil doma krsto, ki bi jo potem nesli v cerkev in na pokopališče. Modre buče partijcev si pa izmislijo prevaro: Mesto ob štirih prikorakajo v vas že precej prej vsa zastopstva kar od prvega pogreba v Solkanu. V Vrtojbi je ta čas zvonilo k pogrebu. Prinesli so obilo vencev, zastavo, narodno in rdečo. Hitro so se uvrstili v spreved ter so, ne da bi čakali določene ure, dvignili mrliča in se odpravili na pot. Duhovnika ni še bilo. Žalostni starši tega prvi hip niso opazili. Kmalu pa so se zavedli, da nekaj ni v redu, da manjka župnik. Tedaj stopi oče pred krsto in ukaže: »Moj sin je bil krščen, zato hočem, da se kot kristjan tudi pokopa. Tukaj bomo čakali, da pride gospod!«

In ustavili so se ter s krsto na ramenih čakali, da je prišel g. župnik ob uri, kot je bilo določeno. Nato se je pogreb nadaljeval.

Nedolgo za tem so Vrtojbenci imeli priliko, da so prisostvovali nekemu drugemu pogrebu, ki je tudi značilen za novo demokracijo. Nekje na Krasu živi mlad par iz Vrtojbe, ki je »izgrajen« po novih naukih. Zato starši svojega otroka niso dali krstiti. Zgodilo pa se je, da je otrok umrl brez sv. krsta. Tedaj se je vzravnalo srce partijcem: Kaka lepa prilika, da popravimo sramoto od zadnjega pogreba in še damo Vrtojbencem nauk, kakšni morajo biti demokratiški pogrebi! Zato ukažejo staršem: »Pogreb se bo vršil v Vrtojbi z vso slovesnostjo, kot jo zahteva položaj.«

Otroka so prinesli ali pripeljali v vas, kdo ve kako. Tukaj je vaški odbor imel posebno sejo, kako prirediti tak pogreb, kajti to je bil v vasi prvi primer civilnega pogreba, zato se mu je moral dati primeren poudarek. Sklenili so, da se ga bodo udeležili vsi vaški odborniki in vsa vaška avtoriteta, da povabijo vso šolsko mladino z učitelstvom in še vse občinstvo, naj počasti parnesnega otroka, ki je umrl brez krsta daleč proč v tuji vasi, a so ga domov prinesli, ker je tako velevala partija.

Otročiča so seveda srečno pokopali, saj jim uiti ni mogel. Vrtojbenci pa so dobili dobro lekcijo, kako se po novem pokopava, kadar starši niso več »nazadnjaškega mišljenja«.

Odgovorni urednik: Stanko Stanič
Tiska tiskarna Budin v Gorici

ZANKKE UGANKKE

UREDNIK: DOMEN

Rešitev ugank iz 9. številke:
1) Posetnica: Ravnatelj tiskarne;
2) Šaljivka: Missouri, Mississippi
(dve reki v Ameriki).
Pravočasno ni došla nobena rešitev.

1. Črkovnica (Domen)

O	D	K
3	2	1
R	A	Z
,	:	.
E	S	J
;	?	!
N	U	Š
=	()	-

NARODNI PREGOVOR

1|2|3|,|:|;|?|=|'|,|'3|—|:|,|:|(|)|—|
;|?|!|=|:|—|:|—|:|—|

Pazi na števila in ločila!

2. Šaljivka (R. S.)

Koliko črk je v naslovu pri našem listu: **Gospodov dan?**

3. Slovenske vasi na Goriškem (Grušenjka)

Štandrež (2%), Rupa (2%), Gabrije (3%), Mirnik (5%), Plešivo (6%), Pevma (5%), Ločnik (4%), Podgora (7%), Števerjan (1%), Doberdob (5%), Dol (2%), Sovodnje (5%)

Številke v oklepajih ti dajo ključ za črke v imenih vasi. Kaj ti te črke po vrsti povedo?

Belokranjsko velikonočno kolo

4. Crkvena podobnica (Domen)

eeeebo pellin lin
me ta boš boš boš jil

Kristusove besede

5. Obratnica (A. Z.)

Dekletce hiteva k studentu z menoj,
da vode si hladne zajame;
pa beri nazaj me — prah živež je moj,
stopinja življenje mi vzame.

UGANKARJEVA LISTNICA

Krog ugankarjev je bil nekaj precej širok. Skrčile so ga grzote vojne, ki so s svojimi kremplji segle tudi na to polje. Koliko ugankarskega gradiva po raznih revijah in časopisih je ogenj požgal! Predvsem mislim na »Mladiko«, kjer smo ugankarji kar tekmovali med seboj. Kazno je, da si naš mlajši rod spet želi te zabave, ki bistri duha. Zal, nimamo še ugankarskih listov v našem jeziku in smo prisiljeni segati po tujih. Naprošen od gospoda urednika »Kat. glasue« se zopet vračam v nekdanje ugankarske čase, in vabim one, ki se čutijo zmožne, da sodelujejo z menoj. Svoje proizvode naj pošljejo na uredništvo »Kat. glasue«. Kdor je bil tako srečen, da si je obvaroval vse letnike ljubljanske »Mladike«, naj v letniku 1925 na strani 58, prebere moj spis »o zastavljanju ugank«. Potrebno bi bilo, da se odlomki iz tega spisa priobčijo tu pa tam pri zankahugankah, da se po njihovih navodilih spet upeljemo v razne načine zastavljanja in reševanja ugank. Na svidenje v zankahugankah! —

Domen

Naš Gospud je od smrti vstal,
od Njega bridke martre;
nam je se veseliti,
On nam hoče trošiti biti,
[kyrie eleison.

(Iz Stiškega rokopisa l. 1440)

Darovi za list:

K. M. iz goriške Marijine družbe
lir 1000; msgr. Fr. Močnik namesto
cvetja na grob svoji pok. materi lir
1000.

Iskrena hvala!

z. Veliko noč

bogata izbira prav kar
došlega ženskega in
moškega poletnega
perila.

Modna trgovina

»Sri soncu«
IVAN LUPŠE - TRST
Via Rismondo 1

Župnik Firmin mu ni nikdar ničesar rekel, ker je bil preponosen, da bi ga prosil denarja, Dominiku pa tudi ni prišlo na misel, da bi dal vsaj sto frankov.

Nekega večera pa stopi za župnika v pisarno.

»Nekaj bi vam dal za popravilo.«

»Dobro, dobro!«

Dominik mu izroči pet bankovcev po sto frankov.

Ko jih prešteje na mizi in dvigne glavo, zapazi, da se župnik nekam čudno smehlja.

»Zakaj se pa smejete?« zaskrblesno vpraša Dominik.

»Menda vendar ne želite, da bi jokal, ko prejemam tako lepe modre papirje!«

Dominik je odšel zamisljen in preudarjal, zakaj neki se je župnik smejal: ali zato, ker je bil to prvi

denar, ki ga je po dolgem omahovanju vendar dal, ali pa zato — in tako je tudi bilo — ker je imel Dominik navado, katero je najbrž podedoval po starših, da je pri štetju vsak bankovec dobro prepal, ker se je bal, da se ne bi mogoče iz nepazice zleplila dva bankovca.

SESTO POGlavJE

Četrtek in nedeljo popoldne je porabil Dominik zase, ves drugi čas, kolikor mu ga je ostajalo od učenja, pa sta mu na vsak način hotela vzeti mati in svet.

S težavo je napravil zrelostni izpit in sedaj je vsak popoldan nekoliko prebrskal knjigo prava in par strani o morali in politiki. Potem se je moral zanimati za golf, nato zopet za tenis, zdaj je bilo treba iti v gledališče, zdaj na razstavo, zdaj na pusto in dolgočasno čajanko h kaki

materini prijateljici — povsod plitva zabava in golo besedičenje, ki ga je zlasti v tem duševnem razpoloženju strašno dražilo. Najbolj ga je jezila neka gospa, ki ga ni videla, da ne bi vzkliknila:

»Kdaj bomo pa našega fanta oženili?«

Šema, kaj se vtika v take reči!

Dominik se je branil, kolikor je mogel; toda mati in celo Bavarka sta ga imeli še zmerom močno pod oblastjo.

Ko je bil daleč od njiju, je premišljeval in delal načrte, kako bi se jima uprl. Saj je vendar mož, glava družine, on bi moral vse voditi in odločati in njegova bi morala obveljati, če bi rekel: »Temu in temu vabiju se bomo odzvali, onemu pa ne!«

Ko pa je prišel domov in zagle-

dal v sobi miren in oblasten obraz matere ali »gospodične«, se mu je volja razlezla v mlačnem ozračju, kjer kakor pod povečevalnim steklom postane važna vsaka malenkost.

Vendar je bil razum močnejši ko srce in ni mogel, da ne bi primerjal teh neumnih čevkarjev s pogovori, ki jih je slišal ob četrtkih in nedeljah v patronažu.

Župnik Firmin pa je bil res prava »neomajna skala«, kakor ga je imenoval stari meudonski župnik. Bil je živahen in vesel, obenem pa ti je znal razpravljati o najtežjih naravnih in socialnih vprašanjih. Nепrestano je odkrival nove nazore, zdaj vznemirljive, drugič polne upanja za bodočnost človeške družbe. Dejal je med drugim tudi to, da je vojna vedno mogoča. Dobro je poznal Nemčijo in opominjal svoje mladeniče na velikanske in

metodične napore te strašne sile. Ljubil je deželo in njeno rodovitno nost. Bil je prvi umetnik, ki ga je vse zanimalo in je vsako stvar napravil zanimivo.

In mnogi mladeniči, med katerimi so bili Demarne, Rommevaux, Galais, Bretagne, Antigny, Richard in še dosti drugih, so postali njegovi prvi učenci.

Ves dan so bili v delu, a kljub temu so snovali načrte za prihodnost in niso jim bile neznane potrebe človeštva, kateremu so hoteli pomagati z iskrenimi in plemenitimi nasveti. Organizirali so delavsko in množilno moč in prenekatere so bili tudi samji res močne osebnosti.

Po salonih pa, kamor so s silo vodili Dominika, je srečaval samih puhle glave.

(Nadaljevanje)